

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi sähköisen viestinnän tietosuojalain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sähköisen viestinnän tietosuojalakea. Ehdotuksella selkeytettäisiin ja täsmennettäisiin yhteisötilaajien oikeuksia käsitellä tunnistamistietoja teknistä kehittämistä varten. Ehdotuksella selkeytettäisiin yhteisötilaajan oikeutta käsitellä tunnistamistietoja tietyissä väärinkäyttötilanteissa ja samalla yhteisötilaajille lisättäisiin tunnistamistietojen käsittelyoikeus esimerkiksi yrityssalaisuuden rikkomisen tapauksissa. Ehdotuksella selkeytettäisiin myös teleyritysten, lisäarvopalvelun tarjoajien ja yhteisötilaajien tunnistamistietojen käsittelyoikeuksia tilastollista analyysia ja tietoturvas- ta huolehtimista varten.

Esityksellä selkeytettäisiin kuolinpesän hallinnon oikeutta vainajan sähköisiin viesteihin ja niihin liittyviin tunnistamistietoihin.

Esityksellä parannettaisiin myös kuluttajan oikeuksia laskun yhteyskohtaista erittelyä koskevien säännösten muutoksilla. Samalla myös mahdollistettaisiin entistä paremmin myös muiden palvelujen ja tuotteiden maksaminen matkapuhelinliittymällä.

Tietosuojavaltuutetun tehtäväksi ehdotetaan yhteisötilaajien tunnistamistietojen käsittelyä luvattoman käytön tilanteissa koskevien säännösten valvontaa ja Viestintävirastolle laajempia tietojenluovutus-oikeuksia tietoturvaloukkausten ehkäisemiseksi ja selvittämiseksi.

Ehdotuksella täsmennettäisiin myös yhteisötilaajien oikeuksia luovuttaa tunnistamistietoja esitutkintaviranomaisille.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2007.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	3
1. Johdanto	3
2. Nykytila.....	3
2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö.....	3
2.2. Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden lainsäädäntö	4
2.3. Nykytilan arviointi.....	4
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	5
3.1. Tavoitteet	5
3.2. Keskeiset ehdotukset.....	6
4. Esityksen vaikutukset	7
4.1. Taloudelliset vaikutukset	7
4.2. Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	9
4.3. Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	9
5. Asian valmistelu	9
5.1. Valmisteluvaiheet ja -aineisto	9
5.2. Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen.....	10
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	11
1. Lakiehdotusten perustelut	11
2. Voimaantulo	26
3. Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys.....	26
sähköisen viestinnän tietosuojalain muuttamisesta	30
LIITE	34
RINNAKKAISTEKSTIT	34
sähköisen viestinnän tietosuojalain muuttamisesta	34

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Sähköisen viestinnän tietosuojalaki (516/2004) tuli voimaan 1 päivänä syyskuuta 2004. Lain käytännön soveltamisessa on tullut esille joitakin uusia tarpeita ja osittain säännösten tulkinnanvaraisuudesta johtuvia ongelmia, joiden on katsottu edellyttävän tiettyjä lakiin tehtäviä täsmennyksiä ja muutoksia.

2. Nykytila

2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Yksityiselämän eli yksityisyyden suojasta säädetään perustuslain 10 §:ssä. Yksityisyyden suojan piiriin kuuluu muun muassa kotirauha, luottamuksellisen viestin ja henkilötietojen suoja. Sähköisessä viestinnässä yksityisyyden suojaan kuuluvista osa-alueista merkittäviä ovat erityisesti henkilötietojen suoja ja oikeus luottamukselliseen viestintään. Näiden lisäksi sähköiseen viestintään liittyy yksityisyyden suojan tarvetta muun muassa kotirauhan piiriin kuuluvilla alueilla. Yksityisyyden suoja koskee sähköisessä viestinnässä luottamuksellisen viestin sisällön suojan lisäksi myös niitä tunnistamistietoja, joita syntyy yleisessä teletoinnassa taikka tietoyhteiskunnan palvelujen tai viestintäverkkojen käyttämisessä ja joista voidaan tunnistaa luonnollinen henkilö.

Luottamuksellisen viestin suoja tarkoittaa sitä, että kukaan muu kuin viestin lähettäjä ja viestin lähettäjän tarkoittama oikea vastaanottaja ei saa ottaa viestin sisällöstä selvää tai muuten puuttua viestin sisältöön taikka viestiin liittyviin tunnistamistietoihin, eikä myöskään puuttua viestin perille menemiseen. Jollei viestiä ole tarkoitettu yleisesti vastaanotettavaksi, viestintäpahtuman näkökulmasta ulkopuoliset tahot eivät saa käsitellä tai tallentaa viestiä, eikä viestiä saa myöskään luovuttaa ulkopuoliselle.

Luottamuksellisen viestin suoja on perustuslain 10 §:n 2 momentin nojalla kansalaisil-

le kuuluva perusoikeus. Säännöksen mukaan kirjeen, puhelun ja muun luottamuksellisen viestin salaisuus on loukkaamaton. Kysymys on pohjimmiltaan jokaiselle kansalaiselle kuuluvan itsemääräämisoikeuden suojaamisesta. Perustuslain 10 §:n 3 momentin mukaan lailla voidaan säätää perusoikeuksien turvaamiseksi tai rikosten selvittämiseksi välttämättömistä kotirauhan piiriin ulottuvista toimenpiteistä. Lailla voidaan säätää lisäksi välttämättömistä rajoituksista viestin salaisuuteen yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta taikka kotirauhaa vaarantavien rikosten tutkinnassa, oikeudenkäynnissä ja turvallisuustarkastuksessa sekä vapaudenmenetyksen aikana. Luottamuksellisen viestin suojan ydinaluetta on erityisesti viestin sisältö, mutta myös viestiin liittyvät tunnistamistiedot kuuluvat luottamuksellisuuden piiriin.

Tavallisen lain tasolla luottamuksellisen viestin suojasta säädetään sähköisen viestinnän tietosuojalaissa. Sähköisen viestinnän tietosuojalain 4 §:n 1 momentin mukaan viesti, tunnistamistiedot ja paikatiedot ovat luottamuksellisia, jollei sähköisen viestinnän tietosuojalaissa (516/2004) tai muussa laissa toisin säädetä. Sähköisen viestinnän tietosuojalain 9-14 §:ssä on säädetty niistä tilanteista, jolloin joku muu kuin viestinnän osapuoli voi käsitellä tunnistamistietoja. Lain 9 §:n mukaan tunnistamistietoja saa käsitellä siinä määrin kuin se on tarpeen verkkopalvelun, viestintäpalvelun tai lisäarvopalvelun toteuttamiseksi ja käyttämiseksi sekä näiden tietoturvasta huolehtimiseksi. Kyse on viestien välittämisestä ja palvelujen toimivuudesta. Lisäksi tunnistamistietoja saa eräin edellytyksin käsitellä laskutusta, markkinointia, teknistä kehittämistä ja palvelun käyttöä koskevien väärinkäytösten sekä vika- ja häiriötilanteiden havaitsemiseksi. Mainituilla perusteilla käsittely on sallittua ainoastaan käsittelyn tarkoituksen vaatimassa laajuudessa, ja sillä ei saa rajoittaa luottamuksellisen viestin ja yksityisyyden suojaa enempää kuin on välttämätöntä. Tunnistamistietoja on sallittua luovuttaa ainoastaan niille, joilla on oikeus

käsitellä tietoja asianomaisessa tilanteessa. Käsittelyn jälkeen viestit ja tunnistamistiedot on hävitettävä tai tehtävä sellaisiksi, ettei niitä voi yhdistää tilaajaan tai käyttäjään, ellei laissa toisin säädetä.

Luottamuksellisen viestin suojaaja on pyritty suojaamaan kriminalisoimalla luottamukselliseen viestintään kohdistuvat loukkaukset. Rikoslain (39/1889) 38 luvun 3 ja 4 §:ssä säädetään viestintäsalaisuuden loukkaus rangaistavaksi teoksi. Rikoslain 38 luvun 3 §:ssä säädetään rangaistus sille, joka oikeudettomasti avaa toiselle osoitetun kirjeen tai muun suljetun viestin taikka suojauksen murtaen hankkii tiedon sähköisesti tai muulla vastaavalla teknisellä keinolla tallennetusta, ulkopuoliselta suojatusta viestistä tai hankkii tiedon televerkossa välitettävänä olevan puhelin-, sähkö-, tekstin-, kuvan- tai datasiirron taikka muun vastaavan televiestin sisällöstä taikka tällaisen viestin lähettämisestä tai vastaanottamisesta.

Luottamuksellisen viestin suojaaja taataan myös ihmisoikeuksia koskevien kansainvälisten sopimusten, erityisesti ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen (SopS 19/1990) sekä Euroopan unionin perusoikeuskirjassa vahvistettujen oikeuksien mukaisesti. Yleissopimuksen 8 artikla koskee yksityisyyden ja perhe-elämän kunnioittamista, mihin sisältyy myös kirjeenvaihdon yksityisyyden kunnioittaminen. Euroopan unionin perusoikeuskirjan 7 artikla koskee yksityisyyden ja perhe-elämän suojaaja ja 8 artikla henkilötietojen suojaaja.

Tietoturvasta huolehtimista koskevista toimintaoikeuksista säädetään sähköisen viestinnän tietosuojalain 20 §:ssä.

Laskun yhteyskohtaista erittelyä koskevat säännökset sisältyvät sähköisen viestinnän tietosuojalain 24 §:ään. Pykälän 3 momentissa säädetään käyttäjän oikeudesta saada yhteyskohtainen laskuerittely. Pykälän 4 momentissa säädetään tilaajan oikeudesta saada erittely sellaisista yhteyksistä, joista aiheutuu tilaajalle muita kuin viestintäpalvelun käyttöä johtuvia laskuja.

Elinkeinonharjoittajilla on tyypillisesti velvollisuus suojata myös hallussaan olevien sopimuskuppaneidensa vastaavanlaisten tietojen luottamuksellisuus. Liike- ja ammattisalaisuuksien sekä yrityssalaisuuksien suo-

jasta on säädetty muun muassa rikoslain 30 luvun 4-6 §:ssä, sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annetun lain 4 ja 10 §:ssä sekä työsopimuslain 3 luvun 4 §:ssä. Yrityssalaisuuden rikkomista koskevan rikoslain 30 luvun 5 §:n soveltamisalaa on toisen palveluksessa olevien osalta laajennettu vuonna 2003 voimaan tulleella lainmuutoksella (L 61/2003). Lainmuutoksen perusteissa (HE 53/2002) on kiinnitetty huomiota yrityssalaisuuksien suojan huomattavaan merkitykseen elinkeinonharjoittajien toiminnassa.

2.2. Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden lainsäädäntö

Voimassa oleva sääntely perustuu keskeisiltä osin sähköisen viestinnän tietosuojadirektiiviin (2002/58/EY). Yhteisötilaajia koskeva sääntely on toteutettu kansallisista tarpeista johtuen perustuslain viestinnän luottamuksellisuutta ja yksityisyyden suojaaja raottaen, mutta pyrkien samalla tasapainoiseen sääntelyyn.

Tässä ehdotuksessa esitetyt sääntelyn muutokset ovat pääosin selkeästi kansallisen täytäntöönpanon yksityiskohtiin ja käytännössä voimassa olevan kansallisen sääntelyn soveltamisessa ja tulkinnassa esiin tulleisiin ongelmiin liittyviä ehdotuksia. Näin ollen kansainvälistä vertailua ei ole tarkoituksenmukaista toteuttaa tavanomaisella tavalla.

2.3. Nykytilan arviointi

Sähköisen viestinnän tietosuojalaki ei pääsääntöisesti rajoita viestinnän osapuolten oikeuksia käsitellä omia viestejä ja niihin liittyviä tunnistamistietoja. Käytännössä on esiintynyt epäselvyyttä siitä, mitä näille viesteille ja niihin liitetyille tunnistamistiedoille tapahtuu, kun henkilö on kuollut.

Sähköisen viestinnän tietosuojalaki mahdollistaa yhteisötilaajille tunnistamistietojen käsittelyn niiden normaalin toiminnan edellyttämässä laajuudessa. Käytännössä voimassa olevien säännösten tulkinnassa on kuitenkin tullut esille tiettyjä ongelmia, joiden vuoksi säännösten soveltaminen on osin osoittautunut ongelmalliseksi. Erityisesti lain 13 §:n mukaisten väärinkäytösten tulkinta on

muodostunut ongelmalliseksi. Käytännössä on osoittautunut, että yhteisötilaajien toimintamahdollisuudet ovat kaventuneet aiemmin tarkoitettusta ja ovat muun muassa vaikeuttaneet erilaisten väärinkäytösten esitutkintaan saattamista. Myös teleyritykset ovat suhtautuneet varovaisesti säännösten tulkintaan, mikä on käytännössä saattanut esimerkiksi estää tunnistamistietojen luovuttamisen poliisille tietyissä tilanteissa. Tämän lisäksi ongelmia on saattanut syntyä siitä, että toimijoilla ovat menneet lain tarkoittamat viestinnän osapuolen, teleyrityksen ja yhteisötilaajan roolit sekaisin.

Viestintäpalvelujen tuottaminen ja käyttö vaatii runsaasti teknistä kehitystyötä. Käytännössä on tullut esille, että asianmukaiseen kehitystyöhön sisältyy piirteitä, jotka eivät ole luonteeltaan yksinomaan teknisiä, mutta ovat täysin välttämättömiä toiminnan kehittämisen kannalta. Tästä syystä sääntelyn tulisi mahdollistaa yhteisötilaajille oikeuden käsitellä tunnistamistietoja kehittääkseen palvelujaan ja toimintaansa muutoinkin kuin yksinomaan teknisessä mielessä. Samoin on tullut esille, että teleyritykset eivät ole joko lain tai sen tulkintojen takia luovuttaneet yhteisötilaajille tunnistamistietoja, joiden perusteella yritys tai yhteisö olisi voinut optimoida käytössään olevien kiinteiden puhelinten ja kännyköiden välistä puhelinliikennettä mahdollisimman kustannustehokkaalla tavalla.

Tietoturvasta huolehtimista koskevien säännösten voidaan arvioida täyttäneen tehtävänsä varsin hyvin. Tietoturva on kuitenkin hyvin nopeasti muuttuva ja kehittyvä alue ja tietoturvaa koskeva sääntely edellyttää jatkuvaa kehitystyötä. Tässä vaiheessa on jo tarpeen täydentää voimassa olevaa sääntelyä siten, että voidaan varmistaa, että teleyritykset, lisäarvopalvelun tarjoajat ja yhteisötilaajat pystyvät toteuttamaan kaikki tietoturvasta huolehtimista koskevat toimenpiteet järjestelmässään ja verkoissaan.

Riittävästi eritelty lasku antaa laskun maksajalle tarvittavat tiedot siitä, mistä laskun summa on muodostunut. Sähköisen viestinnän tietosuojalain laskun erittelyä koskeva 24 § on pääpiirteissään taannut onnistuneen erottelun tilaajan ja käyttäjän oikeuksiin saada tietyn sisältöiset laskut. Sekä kuluttajien oikeuksien parantamiseksi että palvelujen kehittämisen kannalta on kuitenkin tärkeää

varmistaa, että silloin, kun kyse ei ole itse viestinnästä, vaan esimerkiksi palvelujen ostamisesta, on tärkeää saada tieto ostotapah- tumasta täydellisesti. Käytännössä on tullut myös esille, että laskun loppusummaan nähden yhteyskohtaiset erittelyt ovat saattaneet muodostua kohtuuttoman suuriksi.

Viestintävirastolla on lain nojalla oikeus luovuttaa tietyin edellytyksin tunnistamistietoja niille tahoille, joita on käytetty hyväksi tietoturvaloukkauksessa tai jotka ovat joutuneet tietoturvaloukkauksen kohteiksi. Käytännön työssä on osoittautunut välttämättömäksi myös luovuttaa tietoja jo ennen kuin tietoturvaloukkaus on tapahtunut. Samoin tietojen luovuttaminen Viestintäviraston CERT-FI ryhmää vastaaville ulkomaisille toimijoille yhteistyön takaamiseksi ja uhkien torjumiseksi olisi välttämätöntä.

Yhteisötilaajilla on perusteltu intressi suojata yrityssalaisuuksien piiriin kuuluvat tietonsa parhaalla mahdollisella tavalla. Samalla tavoin julkisen puolen intressit tulisi suojata. Yhteisötilaajilla on perusteltu intressi saattaa tietyt rikoslaissa tarkoitettut teot ja näiden rikosten selvittämiseksi tarvittava aineisto esitutkintaviranomaiselle esitutkintaa varten. Säännöstä on tulkittu siten, että esitutkintaviranomaisella ei ole ollut yksiselitteisesti oikeutta saada tunnistamistietoja yrityssalaisuuksiin liittyvien väärinkäytösten tutkimiseksi silloin, kun yhteisötilaaja ei ole itse viestinnän osapuolen asemassa, vaan sivullisena välittää esimerkiksi työntekijänsä ja kilpailevan yrityksen viestintää. Jotta yhteisötilaajien yrityssalaisuuksien vuotaminen ulkopuolisille tahoille voitaisiin selvittää, tarvitaan selventävät säännökset esitutkintaviranomaisen tunnistamistietojen käsittelyoikeudesta esitutkintaa varten.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1. Tavoitteet

Esityksessä ehdotetaan kuolleen henkilön viestien ja niihin liittyvien tunnistamistietojen käsittelyoikeuden antamista perintökaaren (40/1965) mukaisille kuolinpesän hallinnoijille. Kyse olisi informatiivisesta säännöksestä ja se takaisi kuolinpesän hallinnolle tiedonsaantioikeuden kaikista vainajan varoista

ja veloista, joista kuolinpesän hallinnon tulisi olla tietoisia.

Esityksessä ehdotetun sääntelyn tarkoituksena on mahdollistaa, että palvelun tarjoajat ja yhteisötilaajat voisivat luottamuksellisen viestin suojaa vaarantamatta saattaa toimintansa vastaamaan yhä paremmin muuttuvan toimintaympäristön vaatimuksia huolehtimalla toimintajensa ja järjestelmiensä käytävyydestä ja muusta tietoturvasta. Yhteisötilaajien käsittelyoikeuden tarkoituksena on teleyrityksen ja yhteisötilaajan tiedonsiirron, viestintäverkkojen ja niihin liitettyjen palveluiden suojaaminen.

Keskeinen tavoite on yritysten ja muiden yhteisötilaajien oikeutettujen etujen toteutumisen varmistaminen. Ehdotuksella varmistettaisiin, että yhteisötilaajat saavat käsitellä tunnistamistietoja siinä määrin kuin niiden toiminnan jatkuvuuden varmistaminen edellyttää. Lisäksi ehdotuksella pyritään varmistamaan, että teleyritykset, lisäarvopalvelun tarjoajat ja yhteisötilaajat voivat toteuttaa kaikki tietoturvan ylläpitämiseksi välttämättömät toimet. Tämän lisäksi esitutkintaviranomaisen tunnistamistietojen käsittelyoikeudella pyritään varmistamaan, että esitutkintaviranomainen voi esitutkinnan suorittaa, kun se saa teleyritykseltä, lisäarvopalvelun tarjoajalta tai yhteisötilaajalta tunnistamistietoja.

Laskuerittelyä koskevilla muutoksilla pyritään varmistamaan tilaajien ja käyttäjien saamien tietojen riittävyys laskun oikeellisuuden tarkistamiseksi.

Viestintäviraston tietojen luovuttamista koskevien muutosten tarkoituksena on saada aikaan käytännössä toimiva tietoturvaohjelmien torjunnan ja selvittämisen mahdollistama toiminta.

3.2. Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan muutoksia sähköisen viestinnän tietosuojalakiin. Esityksessä ehdotetaan uutta informatiivista säännöstä, joka oikeuttaa perintökaaren mukaisen kuolinpesän hallinnon käsittelemään vainajan sähköisiä viestejä ja tunnistamistietoja, kuten vainaja itse olisi voinut eläessään käsitellä.

Käytännön tarpeista johtuen ehdotetaan teleyrityksille, lisäarvopalvelun tarjoajille ja

yhteisötilaajille oikeutta käsitellä tunnistamistietoja tilastollista analyysia varten, jotta toimijat voisivat muun ohella kehittää palvelujaan ja toimintojaan muutoinkin kuin yksinomaan teknisessä mielessä.

Ehdotuksella esitetään tarkennuksia yhteisötilaajien tunnistamistietojen käsittelyyn väärinkäytöstilanteissa. Sääntelyä pyritään täsmentämään siten, että yhteisötilaajalla olisi tietyin edellytyksin yksiselitteisesti oikeus käsitellä tunnistamistietoja viestintäverkkojensa tai palvelujensa luvattoman käytön ja käytöstä aiheutuvien kustannusten selvittämiseksi ja esitutkintaan saattamiseksi. Samoin yhteisötilaaja voisi käsitellä tietyin edellytyksin tunnistamistietoja, kun kyse olisi vakoilusta, turvallisuussalaisuuden paljastamisesta, luvattomasta tiedustelutoiminnasta sekä yritysvakoilusta, yrityssalaisuuden rikkomisesta ja yrityssalaisuuden väärinkäytöstä.

Ehdotuksen mukaan tietoturvatoukimenpiteitä koskevaa 20 §:ää selkeytettäisiin ja laajennettaisiin. Lain 20 §:n 1 momenttia selkeytettäisiin lisäämällä toimijoille oikeus suorittaa viestin automaattinen sisällöllinen analyysi. Tämän lisäksi pyrittäisiin viestin vastaanottamisen ja välittämisen kannalta lievempään toimintaan kuin koko viestin välityksen estämiseen, antamalla mahdollisuus myös rajoittaa viestin välittämistä tai vastaanottamista. Lain 20 §:n 2 momentissa on lueteltu palvelut, joihin tietyt tietoturvatoukimenpiteet voivat kohdistua. Palvelujen luetteloon ehdotetaan lisättäväksi lisäarvopalvelut. Samoin listaan ehdotetaan lisättäväksi selvyyden vuoksi yhteisötilaajan viestintäverkot ja niihin liitetyt omat palvelut. Lain 20 §:n 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi myös oikeus ryhtyä muun muassa viestin perillemenon estämiseen, jos kyse olisi viestintäpalvelujen kautta laajamittaisesti toteutettavien rikoslain 37 luvun 11 §:n mukaisten maksuvälinepetosten valmistelun ehkäisemisestä. Laki antaa tietyissä tietoturvatilanteissa mahdollisuuden puuttua viestin sisältöön ainoastaan teknisin keinoin viestin tarkastamiseksi tai poistamiseksi. Sen lisäksi, että viestille saisi lain 20 §:n 1 momentin mukaan suorittaa automaattisen sisällöllisen analyysin, lain 20 §:n uudeksi 3 momentiksi ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan viestille saisi suorittaa muun kuin automaattisen sisällöllisen analyysin tie-

tyin edellytyksin.

Voimassa olevan sääntelyn selkeyttämiseksi ehdotetaan esitutkintaviranomaisen oikeutta käsitellä teleyrityksen, lisäarvopalvelun tarjoajan ja yhteisötilaajan esitutkintaan luovuttamia tietoja.

Ehdotuksella lisättäisiin 24 §:ään laskunerittelyä koskeva säännös, jonka mukaan teleyrityksen tulisi antaa käyttäjälle yhteyksien täydellinen erittely maksutta. Tämän lisäksi teleyrityksen tulisi antaa muista kuin viestintäpalvelun käytöstä aiheutuvista maksuista erittely tilaajalle tai käyttäjälle täydellisesti yhteyksittäin eriteltynä.

Viestintävirastolle annettaisiin oikeus luovuttaa tietoja myös silloin, kun sen esittämän todennäköisen arvion mukaan toimijaan voisi kohdistua tietoturvaloukkaus. Tietoturvaloukkausta ei siten olisi vielä tapahtunut, vaan luovutuksen tarkoituksena olisi estää tuleva loukkaus. Samoin tietojen luovuttaminen olisi mahdollista myös ulkomailla sijaitseville Viestintäviraston CERT-FI yksikköä vastaaville tahoille, joiden tehtävinä on tietoturvaloukkausten ehkäiseminen ja selvittäminen.

4. Esityksen vaikutukset

4.1. Taloudelliset vaikutukset

Esityksellä voidaan arvioida olevan positiivisia taloudellisia vaikutuksia teleyrityksille, yhteisötilaajille, viranomaisille ja kuluttajille. Selkeät ja yksiselitteiset käsittelysäännöt ja tiedonsaantia koskevat säännökset vähentävät tarpeettomia prosesseja ja säästävät kaikkien toimijoiden resursseja. Osaltaan nyt ehdotettavat säännökset täsmentävät lain sanamuotoja. Toisaalta ehdotuksella luodaan uusia toimintamahdollisuuksia, joilla kehitetään ja täsmennetään erityisesti yhteisötilaajien lakiin perustuvia oikeuksia ja velvollisuuksia.

Yritykset ja muut organisaatiot yhteisötilaajina soveltavat sähköisessä viestinnässään lain tunnistamistietojen käsittelysääntöjä. Käsittelysäännöt ovat mahdollistaneet yhteisötilaajille perustuslain tiukasta viestinnän luottamuksellisuudesta huolimatta oikeuden

käsitellä käyttäjiensä tunnistamistietoja ja samalla on turvattu käyttäjien yksityisyyden suoja uutta viestintäteknologiaa käytettäessä. Lain velvoitteiden selväpiirteisyys suomalaisten yritysten ja yhteisöjen aseman kannalta on olennaista.

Teleyritykset eivät ole joko lain tai sen tulkintojen takia luovuttaneet yhteisötilaajille tunnistamistietoja, joiden perusteella yritys tai yhteisö olisi voinut optimoida käytössään olevia kiinteiden puhelinten ja kännyköiden välistä puhelinliikennettä mahdollisimman kustannustehokkaalla tavalla. Kun tämä esityksen myötä mahdollistuu, on sillä positiivisia taloudellisia vaikutuksia yritysten toimintaan. Kyse on yhteisötilaajan intressistä kehittää omaa viestintäverkkoaan ja siihen liitettyjä palveluja.

Tunnistamistietojen käsittelyoikeuksien selkeyttäminen poistaa tulkintaepäselvyyksiä. Kun 13 §:n mukainen luvaton käyttö si-dottaisiin rikoslain 28 luvun 7-9 §:ssä tarkoitettuun luvattomaan käyttöön, toimijoiden viestintäverkkojen ja palvelujen luvaton käyttö pystytään paremmin torjumaan. Samoin maksullisten palvelujen käyttöä mak-sutta ja kustannuksia aiheuttavien palvelujen käyttöä luvatta voitaisiin tehokkaasti ehkäistä ja selvittää. Teleyritys, lisäarvopalvelun tarjoaja ja yhteisötilaaja voivat lisäksi aina luovuttaa käsittelemiään tunnistamistietoja esitutkintaviranomaiselle esitutkintaan saattamiseksi.

Esityksellä parannettaisiin yritysalaisuuksien yms. suojan toteutumista ja siten yhteisötilaajien toimintamahdollisuuksia, sillä tieto on yrityksille yhä suurempi pääoma. Yhteisötilaaja saisi uuden säännöksen mukaan käsitellä tunnistamistietoja rikoslain 12 luvun 5-9 §:ssä tarkoitettua vakoilua, turvallisuussalaisuuden paljastamista ja luvaton tiedustelu-toimintaa sekä rikoslain 30 luvun 4-6 §:ssä tarkoitettua yritysvakoilua, yrityssalaisuuden rikkomista tai yrityssalaisuuden väärinkäyttöä koskevissa tilanteissa. Säännöksellä varmistettaisiin tietopääoman omistajan yksinomaista oikeutta omaisuuteensa ja omistajan oikeutta hyödyntää omaisuuttaan taloudellisesti.

Muutettavat tietoturva koskevat säännöt mahdollistaisivat tietoturvatimet myös lisäarvopalvelujen tai yhteisötilaajan viestintäverkkojen tai niihin liitettyjen palvelujen tur-

vaamiseksi samalla kun toimenpiteiden kattavuus tehtäisiin joustavammaksi ja lähemmäs nykypäivän vaatimuksia.

Ehdotetun säännöksen myötä yhteisötilaajilla olisi oman toimintansa lisäksi mahdollisuus viranomaisten avulla selvittää yrityssalaisuuksiin ja muihin suojattaviin tietoihin kohdistuvat väärinkäytökset. Tämä antaa yrityksille huomattavasti paremmat mahdollisuudet suojata tietopääomansa sekä torjua siihen kohdistuvaa rikollisuutta. Muutoksella edistetään yhteisötilaajien kilpailukykyä ja kansainvälisiä toimintamahdollisuuksia, mikä on epäilemättä myönteisiä vaikutuksia Suomen kansantaloudelle.

Laskun erittelyä koskevilla muutoksilla avataan uusia mahdollisuuksia matkapuhelinverkko-operaattoreille tekniikan kehityksessä. Matkapuhelimen käyttö muiden kuin viestintäpalveluiden käyttöön on laajentunut. Erilaisia tavaroita ja palveluja voidaan entistä useammin tilata ja maksaa matkapuhelimen avulla. Ehdotus edistäisi esimerkiksi työsuhdematkapuhelimen sekä työ- että yksityiskäyttöä ja tarjoaisi työnantajalle keinot erittelyn tekemiseen ja samalla työnantajalle ja verottajalle työkalun työntekijän verotuksen toteuttamiseen asianmukaisesti. Säännöksellä mahdollistettaisiin muita kuin viestintäpalveluja koskevien laskutietojen antaminen joko käyttäjälle tai tilaajalle. Laskuerittelyä koskevilla ehdotetuilla säännöksillä voi siten olla huomattaviakin vaikutuksia sähköisten palvelujen käytön edistäjänä.

Yhteyksittäin annettu erittely vähentäisi teleyritysten kustannuksia, jotka liittyvät asiakastiedusteluihin vastaamiseen. Teleyritys voisi tuottaa täydelliset erittelyt suoraan tietojärjestelmästä, jolloin niiden tuottamisen aiheuttama kustannus ei olisi merkittävä, kun toimenpidettä verrataan jälkikäteen suoritettavaan tietojen hakemiseen.

Ehdotettu säännös, jolla käyttäjälle annetaan oikeus saada maksutta yhteyskohtainen erittely viestintäpalvelun viestinnän osapuolen numeroista tai tunnistamistiedoista sekä tilaajalle tai käyttäjälle täydellinen erittely yhteyksittäin sellaisista yhteyksistä, joista aiheutuu tilaajalle tai käyttäjälle muita kuin viestintäpalvelun käytöstä johtuvia maksuja, parantaa kuluttajansuojaa ja edistää käytävissä olevien lisäpalvelujen määrää.

Kun teleyrityksille syntyy mahdollisuus luovuttaa tunnistamistietoja yhteisötilaajille tilastollista analyysiä varten, synnyttää tämä teleyrityksille uusia liiketoimintamahdollisuuksia. Esitys ei luo teleyrityksille tässä suhteessa suoria investointitarpeita, mutta sillä voidaan katsoa olevan epäsuoria kilpailuvaikutuksia. Teleyritykset kilpailevat keskenään raportointipalveluilla, joilla tuotetaan ja muokataan asiakkaille tietoja heidän puhelukäyttäytymisestään maksullisten palvelujen osalta. Kun ehdotus mahdollistaa tunnistamistietojen luovuttamisen täydellisenä asiakkaalle, saattaa se muuttaa kilpailutilannetta raportointipalveluiden osalta, mutta mahdollistaa myös uuden palvelun tarjoamisen.

Viestintävirastolle annetaan paremmat mahdollisuudet luovuttaa tunnistamistietoja teleyrityksille, lisäarvopalvelun tarjoajille ja yhteisötilaajille, joihin todennäköisesti voi kohdistua tietoturvaloukkaus. Viranomaisten lisääntyneet toimivaltuudet edesauttavat tietoturvan kehittämistä samalla, kun yksityisyyden suojaan kohdistuvat vaatimukset tulevat huomioituiksi. Teleyrityksillä on velvollisuus raportoida tietoturvaloukkauksista Viestintävirastolle. Lisäarvopalvelun tarjoajilla samoin kuin yhteisötilaajilla on puolestaan oikeus raportointiin, mikä edesauttaa yritysten ja viranomaisten yhteistyötä.

Tietoturvasäännösten kehittäminen lisää yleisön ja kuluttajien luottamusta sähköisiin palveluihin sekä edesauttaa yritysten mahdollisuuksia tarjota tällaisia palveluja.

Merkittävimmät esityksen taloudelliset vaikutukset kohdistuisivat yritysten toimintaedellytysten turvaamiseen. Teleyritysten, lisäarvopalveluja tarjoavien yritysten sekä yhteisötilaajien mahdollisuudet kehittää toimintaansa, torjua yritystietoon ja tietoverkkoihin kohdistuvaa rikollisuutta ja ylläpitää tietoturvaa paranevat. Samalla sähköisiä palveluja käyttävien kuluttajien asema paranee ja lakia valvovien viranomaisten asema helpottuu.

Ehdotus tarjoaa paremmat edellytykset sähköiselle kaupankäynnille ja asioinnille, joilla on kustannus- ja kilpailukykyvaikutusten vuoksi merkitystä taloudelliselle kehitykselle kotimaassa, yritysten kilpailukyvyille, sisämarkkinoiden ja siten koko eurooppalaisen hyvinvointiyhteiskunnan kehitykselle.

4.2. Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Ehdotuksessa muutettaisiin Viestintäviraston ja tietosuojavaltuutetun tehtävänjakoa silloin, kun kyse on yhteisötalajien tunnistamistietojen käsittelystä niin sanotuissa väärinkäytöstilanteissa, joita ovat rikoslain tarkoittama luvaton käyttö, vakoilu, turvallisuussalaisuuden paljastaminen, luvaton tiedustelutoiminta, yritysvakoilu, yrityssalaisuuden rikkominen ja yrityssalaisuuden väärinkäyttö. Ehdotus ei lisäisi näiden valvontaelinten tehtäviä tavalla, jolla olisi merkittäviä kustannusvaikutuksia.

Sääntelyn täsmentämisellä edistetään yleisesti esitukintaviranomaisten toimintaedellytyksiä ja tehokkuutta täsmentämällä tunnistamistietojen käsittelyä koskevia säännöksiä. Vastaavasti säännösten täsmentäminen antaa valvontaviranomaisten, Viestintäviraston ja tietosuojavaltuutetun, työlle selkeämmät puitteet, mikä tehostaisi myös lain valvontaa ja sen tavoitteiden toteutumista.

Lailla edistetään viranomaisten kansainvälistä yhteistyötä antamalla Viestintävirastolle oikeus luovuttaa tietoturvaloukkauksia koskevan tiedonkeruun ja selvittämisen yhteydessä saamiaan tunnistamistietoja muissa valtioissa toimiville CERT-FI yksikköä vastaaville elimille, joiden tehtävänä on ennalta ehkäistä tai selvittää viestintäverkkoihin ja -palveluihin kohdistuvia tietoturvaloukkauksia. Koska tietoturvaan kohdistuvat uhat ovat entistä useammin rajat ylittäviä, merkitsevät Viestintäviraston täsmennetyt toimintavaltuudet lisäedellytyksiä tietoturvan edistämiseksi muiden maiden organisaatioiden kanssa.

4.3. Yhteiskunnalliset vaikutukset

Esitetyt säännökset vahvistaisivat edelleen niitä vaikutuksia, joita sähköisen viestinnän tietosuojalailla on ollut. Täsmentämällä viestinnän eri osapuolten oikeuksia ja velvollisuuksia parannetaan erityisesti kuluttajien ja yritysten yleistä luottamusta sähköiseen viestintään ja tätä kautta sähköiseen liiketoiminta- ja asiointiympäristöön kokonaisuudessaan.

Tietoyhteiskunnassa käytettävällä viestintätekniikalla on kilpailukykyä ja tuottavuutta ylläpitävänä voimana keskeinen rooli yhteiskunnan eri osa-alueilla. Siten se osaltaan edistää hyvinvointia yhteiskunnassa. Lailla turvataan kansalaisten perusoikeudet ja tasa-arvo tietoyhteiskuntapalvelujen käyttäjinä. Tietoyhteiskunnan etäpalveluilla edistetään myös alueellista tasa-arvoa.

Nopea teknologinen kehitys ja verkottuneiden tietoteknisten välineiden laaja levinneisyys on samalla kuitenkin tuonut mukanaan myös uusia riskejä ja mahdollisuuksia lamauttaa yhteiskunnan keskeisiä toimintoja tietoverkkojen avulla. Näissä olosuhteissa tietoturvan merkitys ja sitä koskevan sääntelyn ajankohtaisuus vain korostuu.

Yritysten ja muiden yhteisötalajien toimintamahdollisuudet paransivat ehdotuksen myötä ja sääntely mahdollistaisi aiempaa paremmin yhteisötalajien järjestelmien käytettävyydestä ja tietoturvasta huolehtimisen samalla, kun yksityisyyden suojaa koskevat lain alkuperäiset tavoitteet tulisivat täytetyiksi. Yrityssalaisuuksien suojan parantaminen lisäisi yritysten toimintamahdollisuuksia ja edistää osaltaan taloudellista kehitystä ja hyvinvointia. Yritysten toimintamahdollisuuksien parantaminen kotimaassa edesauttaisi niiden toimintaa myös kansainvälisessä ympäristössä ja kilpailussa.

Ehdotetut laskutusta koskevat säännökset, joihin ei liity yksityisyyden suojan kannalta merkityksellistä sisältöä, mahdollistaisivat matkapuhelimiin liittyvien palvelujen kehittämisen, mihin teknologinen kehitys antaa jatkuvasti lisämahdollisuuksia.

Ehdotetuilla säännöksillä voidaan samalla arvioida olevan myönteisiä vaikutuksia käyttäjien yksityisyyden kannalta, koska haittaa aiheuttavat toimenpiteet voivat usein vaarantaa verkkojen ja palveluiden toiminnan ohella myös käyttäjien perusoikeuksien toteutumisen.

5. Asian valmistelu

5.1. Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Esitys on laadittu liikenne- ja viestintäministeriössä.

Luonnosta hallituksen esitykseksi sähköi-

sen viestinnän tietosuojalain muuttamisesta on käsitelty sähköisen viestinnän tietosuojalain seurantaryhmässä, jossa edustettuina ovat AKAVA ry, Elinkeinoelämän keskusliitto ry, Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto FiCom ry, Fortum Oyj, Kuluttajavirasto, Keskuskauppakamari ry, liikenne- ja viestintäministeriö, sisäasiainministeriö, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Suomen Suoramarkkinointiliitto ry SSML, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry, Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus TTVK ry, Tietosuojavaltuutetun toimisto, työministeriö ja Viestintävirasto.

5.2. Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Luonnos hallituksen esitykseksi lähetettiin lausuttavaksi kaikille ministeriöille ja usealle sadalle eri yhteisölle. Tämän lisäksi hallituksen esitysluonnos laitettiin avoimesti liikenne- ja viestintäministeriön kotisivuille, jotta kaikilla muillakin kuin edellä mainituilla tahoilla oli mahdollisuus lausua asiasta. Lausunnoista on laadittu kokoelma, joka on saatavilla liikenne- ja viestintäministeriön kotisivuilta, osoitteesta www.mintc.fi/viestintatieto.

Lausunnoissa yleisesti kiiteltiin lain tämentämistä ja selkeyttämistä. Esitykseen tehtiin lausuntokierroksen jälkeen useita muutoksia.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

Sähköisen viestinnän tietosuojalaki

8 §. Yleiset käsittelysäännöt. Ehdotuksella lisättäisiin 8 §:ään uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyisi 4 momentiksi. Uudella 3 momentilla olisi tarkoitus selkeyttää kuolinpesän hallinnon oikeutta vainajan viesteihin ja niihin liittyviin tunnistamistietoihin. Ehdotetulla momentilla ei ole tarkoitus muuttaa vallitsevaa oikeustilaa.

On esiintynyt epäselvyyttä siitä, voiko omaiset saada vainajan sähköiset viestit, kuten sähköpostit ja tekstiviestit haltuunsa ja käsitellä näitä. Perintökaaren 18 luvussa säädetään kuolinpesän hallinnosta. Niillä, jotka hallinnoivat kuolinpesää, on velvollisuus selvittää pesän varat ja velat. Kuolinpesää voivat perintökaaren 18 luvun mukaan hallinnoida pesän osakkaat, pesänselvittäjä tai testamentin toimeenpanija.

Nyky-yhteiskunnassa sähköinen viestintä on arkipäivää ja erilaiset asiakirjat liikkuvat kätevästi sähköisessä muodossa. Esimerkiksi valtion viranomaisen kanssa asiointi sähköisesti tuottaa sähköisiä asiakirjoja. Laskut, patentit ja monet muut varoihin ja velkoihin liittyvät asiakirjat voivat olla sähköisinä. Jotta epäselvyyksiä ei ilmenisi silloin, kun kyse on sähköisistä viesteistä, on syytä ottaa lakiin selvä säännös, joka oikeuttaa kuolinpesän hallinnon käsittelemään vainajan sähköisiä viestejä ja niihin liittyviä tunnistamistietoja siten kuin viestin lähettäjä tai se, jolle viesti on tarkoitettu voi käsitellä omia viestejään ja niihin liittyviä tunnistamistietoja.

Kyse ei ole perustuslain takaamasta viestinnän luottamuksellisuudesta. Perusoikeudet kuuluvat luonnollisille henkilöille heidän elinaikanaan. Ihminen tulee siten täysimääräisesti perusoikeuksien haltijaksi syntymänsä hetkellä ja on niiden piirissä kuolemansa asti (HE 309/1993 vp.).

9 §. Tunnistamistietojen käsittely palvelu-

jen toteuttamiseksi ja käyttämiseksi. Ehdotuksella muutettaisiin 9 §:n 1 momenttia siten, että nykyistä selkeämmin kävisi ilmi, että viittauksella tietoturvasta huolehtimiseksi tarkoitetaan nimenomaan tässä laissa jäljempänä säädettyjä tietoturvaa koskevia säännöksiä.

On huomattava, että lain 8 §:ssä säädetään erikseen viestinnän osapuolen oikeuksista ja että sekä luonnollinen henkilö että oikeushenkilö voivat olla myös viestinnän osapuolena. Muilla kuin viestinnän osapuolilla on säännöksen mukaan oikeus käsitellä tunnistamistietoja palvelujen toteuttamiseksi ja käyttämiseksi sekä tietoturvasta huolehtimiseksi. Kyse on esimerkiksi puheluiden, sähköpostiviestien tai tekstiviestien siirtämisestä lähettäjältä vastaanottajalle taikka haittaohjelmien poistamisesta viesteistä lain 20 §:n edellytysten täytyttyä. Tällöin tunnistamistietojen käsittelijä toimii viestinnässä sivullisen roolissa. Silloin, kun joku käsittelee viestejä ja tunnistamistietoja sivullisena, sovelletaan lain 3 luvun mukaisia käsittelyoikeuksia.

Lain 9 §:n 1 momentin mukaisia tietoturvaa koskevia säännöksiä ovat lain 5 luvun säännökset. Lain 20 §:ssä on säädetty tyhjentävästi ne tilanteet, joissa tunnistamistietoja on oikeus käsitellä tietoturvasta huolehtimiseksi ja niistä toimenpiteistä, joita näissä tilanteissa on oikeus tehdä. Ehdotetun muutoksen on tarkoitus olla lähinnä informatiivinen.

Ehdotuksella lisättäisiin 9 §:n 2 momenttiin niiden, jotka voivat käsitellä tunnistamistietoja lain 9 §:n 1 momentin ja 10-12, 12 a, 13, 13 a ja 14 §:n mukaisesti, joukkoon myös tilaajana olevan oikeushenkilön palveluksessa oleva sekä sen lukuun toimiva luonnollinen henkilö. Lisäystä tarvitaan, jotta uuden 12 a §:n mukainen käsittelyoikeus tilastollista analyysia varten voisi toteutua myös sellaisille tahoille, jotka käsittelevät esimerkiksi matkapuhelinliittymien tunnistamistietoja tilastollista analyysia varten.

12 §. Käsittely teknistä kehittämistä varten.

Ehdotuksella muutetaan säännöksen 1 momenttia lähinnä kirjoitusteknisesti. Samalla ehdotetaan muutettavaksi 2 ja 3 momentin paikkaa. Tällöin ehdotetulla 2 momentilla pyrittäisiin selkeyttämään yhteisötilaajan oikeutta käsitellä tunnistamistietoja teknistä kehittämistä varten. Lisäksi ehdotetaan 3 momenttiin yhteisötilaajalle samankaltaista informointivelvollisuutta käsittelystä kuin teleyrityksillä ja lisäarvopalvelun tarjoajilla on jo voimassa olevan lain nojalla.

Lain 12 §:n 1 momentissa viitataan pelkätään palvelujen tekniseen kehittämiseen, kun luvun muissa säännöksissä eritellään palvelut verkkopalveluun, viestintäpalveluun ja lisäarvopalveluun. Ehdotuksella muutettaisiin 12 §:n 1 momentin säännös vastaamaan muita luvun säännöksiä.

Ehdotetulla 2 momentilla selkeytettäisiin yhteisötilaajan oikeutta käsitellä tunnistamistietoja teknistä kehittämistä varten. Yhteisötilaajalla olisi näin ollen samat oikeudet käsitellä omassa viestintäverkossaan olevia tunnistamistietoja teknistä kehittämistä varten kuin teleyrityksellä ja lisäarvopalvelun tarjoajallakin.

Tunnistamistietojen käsittely teknistä kehittämistä varten on tärkeää, jotta viestintäverkkoja ja palveluja voitaisiin kehittää ja luoda uusia palveluja markkinoille. Teknisellä kehittämisellä tarkoitetaan esimerkiksi teknisen suorituskyvyn parantamista tai käytettävyyden lisäämistä. Viestintäverkkoon liitettyllä omalla palvelulla tarkoitetaan yhteisötilaajan palvelua, jota se itse tuottaa omille käyttäjilleen omassa viestintäverkossaan. Kyse ei ole esimerkiksi sellaisesta tietoyhteiskunnan palvelusta, jonka jokin muu taho tuottaa yhteisötilaajalle, kuten esimerkiksi luettelopalvelun tarjoajan numerohakupalvelu, jonka yhteisötilaaja on luettelopalvelun tarjoajalta tilannut käyttäjiensä käytettäväksi.

Ehdotettua tunnistamistietojen käsittelyä palvelujen teknistä kehittämistä varten koskivat edelleen myös ehdotetun 8 §:n 4 momentin ja 9 §:n yleiset edellytykset. Lain 8 §:n 3 momentista 4 momentiksi ehdotetun säännöksen mukaan muun muassa 12 §:ssä tarkoitettu käsittely on sallittua ainoastaan käsittelyn tarkoituksen vaatimassa laajuudessa ja sillä ei saa rajoittaa luottamuksellisen viestin ja yksityisyyden suojaa enempää kuin

on välttämätöntä. Tunnistamistietoja on sallittua luovuttaa ainoastaan niille tahoille, joilla on oikeus käsitellä tietoja asianomaisessa tilanteessa. Käsittelyn jälkeen viestit ja tunnistamistiedot on hävitettävä tai tehtävä sellaisiksi, ettei niitä voi yhdistää tilaajaan tai käyttäjään, ellei laissa toisin säädetä. Lain 9 §:n ehdotetun 2 momentin mukaan tunnistamistietoja saa käsitellä vain teleyrityksen, lisäarvopalvelun tarjoajan, yhteisötilaajan ja tilaajana olevan oikeushenkilön palveluksessa oleva sekä näiden lukuun toimiva luonnollinen henkilö, jonka tehtävänä on käsitellä tietoja erikseen säädettyjen tarkoitusten toteuttamiseksi.

Voimassa olevan lain 2 momentin mukaan teleyritys ja lisäarvopalvelun tarjoaja ovat olleet velvollisia informoimaan 12 §:n mukaisesta tunnistamistietojen käsittelystä tekniseen kehittämiseen tilaajaa tai käyttäjää. Nyt säännöksen 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi, että myös yhteisötilaaja olisi teleyrityksen ja lisäarvopalvelun tarjoajan tapaan velvollinen ennen käsittelyn aloittamista ilmoittamaan, millaisia tunnistamistietoja käsitellään ja kuinka kauan niiden käsittely kestää. Yhteisötilaajan olisi näin ollen ilmoitettava käyttäjälle, millaisia tunnistamistietoja käsitellään ja kuinka kauan niiden käsittely kestää. Kuten voimassa olevan lain 12 §:n hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa on kuvattu, teleyritysten ja lisäarvopalvelujen tarjoajien antama ilmoitus voidaan antaa esimerkiksi liittymäsopimuksessa tai teleyrityksen tai lisäarvopalvelun tarjoajan kotisivuilla. Samalla tavoin yhteisötilaajan ilmoitus voisi olla yleisluontoinen ja se voisi koskea ajallisesti pitkääkin ajanjaksoa. Poikkeuksellisista ja merkityksellisistä toimista voitaisiin antaa erillinen ilmoitus.

12 a §. *Käsittely tilastollista analyysiä varten.* Ehdotettu uusi säännös antaisi teleyritykselle, lisäarvopalvelun tarjoajalle ja yhteisötilaajalle tunnistamistietojen käsittelyoikeuden tilastollista analyysiä varten. Samoin tilaajana oleva oikeushenkilö saisi käsitellä liittymänsä ja päätelaitteensa tunnistamistietoja tilastollista analyysiä varten.

Voimassa olevan lain mukaan tilastointia on voinut suorittaa niin sanotuista anonyymeistä tiedoista. Kyse on sellaisista tiedoista, joista ei ole voinut tunnistaa tilaajaa tai käyttäjää. Ehdotetun muutoksen jälkeenkin tämä

olisi mahdollista. Kuka tahansa voi tehdä anonyymeistä tiedoista tilaston tai muutoin käsitellä anonyymejä tietoja vapaasti. Ehdotettu säännös antaisi sen sijaan oikeuden käsitellä tilastollista analyysiä varten myös sellaisia tietoja, joista tilaaja tai käyttäjä voidaan tunnistaa. Tosin lopputuloksesta eli tilastollisesta analyysistä ei enää luonnollista henkilöä saisi tunnistaa.

Tilastollisen analyysin tarkoituksena ei ole itse tilaston tuottaminen, vaan jonkin muun asian selvittäminen, kuten esimerkiksi hinnoittelumuutoksen vaikutus liikevaihtoon.

Viestintäpalvelujen tuottaminen ja käyttö vaatii runsaasti teknistä kehitystyötä, johon lain 12 § antaa mahdollisuuden. Käytännössä on tullut esille, että asianmukaiseen kehitystyöhön sisältyy piirteitä, jotka eivät ole luonteeltaan yksinomaan teknisiä, mutta täysin välttämättömiä toiminnan kehittämisen kannalta. Kyse voi olla taloudellisesta kehittämisestä, kuten esimerkiksi puhelukulujen taloudellisesta optimoimisesta.

Teleyritykset eivät ole joko lain tai sen tulkintojen takia luovuttaneet tilaajille tunnistamistietoja, joiden perusteella yritys tai yhteisö olisi voinut esimerkiksi optimoida käytössään olevien kiinteiden puhelinten ja kännyköiden välistä puhelinliikennettä mahdollisimman kustannustehokkaalla tavalla. Erityisesti asia on ollut ongelmallinen tilanteessa, jossa yritys tai yhteisö on kokonsa tai kansainvälisen toimintansa takia tilannut viestintäpalvelut usealta eri teleyritykseltä. Esimerkiksi suurella yhtiöllä, joka tilaajan ominaisuudessa maksaa käyttäjiensä puhelinlaskut, on huomattava taloudellinen intressi pyrkiä minimoimaan syntyvät kustannukset. Pelkkien lain 24 §:n mukaisten laskuerittelyjen läpikäyminen tilaston muodostamiseksi on jo muutamien kymmenienkin henkilöiden organisaatioissa haastava tehtävä. Toisaalta teleyritysten tuottamat raportit saattavat vaihdella teleyrityskohtaisesti huomattavasti, jolloin eri raporteista muodostettavan yhteenvedon tuottaminen voi käytännössä olla mahdollonta. Tilajalla on erityinen tarve saada esimerkiksi tarjouspyyntötilanteessa kilpailuttaessaan teleyrityksiä tunnistamistiedot itselleen, jotta se voi huomioida, kuinka paljon puhelinliikenteestä on esimerkiksi yhtiön sisäistä matkapuhelinliikennettä.

Yrityksen tai muun yhteisön puheviestintä-

verkko voi myös muodostua yhdeltä tai useammalta teleyritykseltä ostetuista palveluista, usein eri teleyrityksiltä ostetuista kiinteän verkon puhelinpalveluista sekä itse omassa vaihdeverkossa toteutetuista sisäpuheluista. Yrityksellä tai muulla yhteisöllä saattaa olla usein tarve kehittää tätä kokonaisuutena myös yli maarajojen, jolloin osapuolien lukumäärä moninkertaistuu. Kehittämistä varten mikään edellä mainittu taho ei yksinään pysty tuottamaan kaikkia tarvittavia raportteja eikä yleensä siten, että tiedot olisivat järkevästi yhdisteltävissä. Tilastollisella analyysillä annettaisiin toimijoille mahdollisuus asianmukaisesti kehittää palveluitaan ja omaa toimintaansa muutoinkin kuin yksinomaan teknisesti.

On oletettavaa, että tulevaisuudessa yritys tai yhteisö voi hankkia teleyritysten kilpailuttamisen kannalta välttämättömät puheluiden suuntautumistiedot kootusti myös omista päätelaitteistaan. Ehdotuksella pyritään siihen, että palvelun tarjoajat, tilaajat ja yhteisöttilaajat voisivat luottamuksellisen viestin suojaa vaarantamatta saattaa palvelut ja toiminnot vastaamaan yhä paremmin muuttuvan todellisuuden vaatimuksia.

Ehdotetun 12 a §:n 1 momentin mukaan teleyritykselle ja lisäarvopalvelun tarjoajalle annettaisiin oikeus käsitellä verkkopalvelun, viestintäpalvelun tai lisäarvopalvelun tunnistamistietoja ja yhteisöttilaajalle annettaisiin oikeus käsitellä sen omassa viestintäverkossa tai siihen liitettyssä omassa palvelussa olevia tunnistamistietoja tilastollista analyysiä varten. Koska esimerkiksi matkapuhelinliittymien tunnistamistiedot eivät ole yhteisöttilaajien käytettävissä niiden omissa viestintäverkoissa, ehdotetaan 12 a §:n 2 momentissa myös tilaajana olevalle oikeushenkilölle liittymänsä tai päätelaitteensa tunnistamistietojen käsittelyoikeutta tilastollista analyysiä varten 1 momentissa säädetyin edellytyksin. Kyse on niistä liittymistä ja päätelaitteista, joita tilaajana oleva oikeushenkilö tarjoaa käyttäjilleen käytettäväksi.

Teleyritys voi siten ehdotetun säännöksen myötä luovuttaa matkapuhelinliittymien tunnistamistietoja esimerkiksi tilaajana olevalle oikeushenkilölle tilastollista analyysiä varten. Yritys tai muu yhteisö voisi esimerkiksi saada teleyrityksiltä tarvittavat puhelinsoittojen suuntautumisvertailut ja siten se voisi kilpai-

luttaa teleyritysten viestintäpalvelut keskenään.

Oli sitten kyse yrityksen tai muun yhteisön toimintojen taloudellisesta tai muusta kehittämisestä taikka teleyrityksen asiakassegmentoinnista, kaikissa tapauksissa tunnistamistietojen käsittely tapahtuisi teknisesti tilastollisen analyysin muodostamista varten, minkä jälkeen tunnistamistiedoista ei voitaisi luonnollista henkilöä tunnistaa.

Kyse ei ole edellä kerrottujen perusteiden mukaisesti myöskään siitä, että tilastoimalla pyrittäisiin kiertämään voimassa olevan lain 24 §:n mukainen tilaajan oikeus saada laskuerittely kolme viimeistä numeroa peitettyinä maksujen tarkistamista varten. Kyse on nimenomaan tilastojen muodostamisesta eikä yksittäisen käyttäjän yksittäisten puhelujen tarkistamisesta. Säännöksen mukaisessa tunnistamistietojen käsittelyssä on otettava myös huomioon lain 8 §:ssä asetetut rajoitukset, joiden mukaan tunnistamistietojen käsittelyllä ei saa rajoittaa luottamuksellisen viestin ja yksityisyyden suojaa enempää kuin on välttämätöntä. Samoin tulee huomioida, että tilastoimalla toteutettu tunnistamistietojen käsittely tulee olla asiallisesti perusteltua.

On myös huomattava, että joissakin tilanteissa yritys, joka toimii myös teleyrityksenä, voi toimia myös yhteisöttilaajan lukuun ja yhteisöttilaajan vastuulla, jolloin kyse on alihankkijan yhteisöttilaajalle tuottamasta tiedosta. Näin on esimerkiksi silloin, kun yritys ylläpitää yhteisöttilaajan omia järjestelmiä.

Tunnistamistietojen käsittelyä tilastotarkoitusta varten rajaa myös tietyt säännöksessä luetellut edellytykset. Ehdotetun 12 a §:n mukaan käsittely on mahdollista, jos tilastollista analyysistä ei voida tuottaa tai sen tarkoituksena olevaa tiedontarvetta toteuttaa ilman tunnistamistietojen käsittelyä ja itse tilastollisesta analyysistä ei voida yksittäistä tilaajaa tai käyttäjää tunnistaa. Kyse on siten siitä, että aina on harkittava tarkoin, voidaanko tilastotarve saavuttaa muilla mahdollisilla keinoilla, esimerkiksi jo anonymisoituja tietoja käyttämällä. Tilastollisesta analyysistä ei myöskään saa tunnistaa yksittäistä tilaajaa tai käyttäjää. Tilastollista analyysistä ei voida siten tuottaa, jos kyse on esimerkiksi yhdestä käyttäjästä ja hänen tunnistamistiedoistaan.

13 §. Teleyrityksen ja lisäarvopalvelun tarjoajan käsittelyoikeus väärinkäytöstapauksis-

sa. Ehdotuksella erotettaisiin teleyritystä ja lisäarvopalvelun tarjoajaa sekä yhteisöttilaajaa koskevat käsittelysäännöt kahdeksi eri pykäläksi siten, että 13 §:ssä säädettäisiin teleyrityksen ja lisäarvopalvelun tarjoajan käsittelyoikeuksista ja 13 a §:ssä yhteisöttilaajan oikeuksista.

Voimassa olevan säännöksen yhteisöttilaajan käsittelyoikeutta koskevissa tulkinnoissa on esiintynyt epäselvyyttä siitä, mitä säännöksessä tarkoitetuilla väärinkäytöksillä tarkoitetaan ja soveltuuko säännös lainkaan yhteisöttilaajiin. Käytännössä on osoittautunut, että yhteisöttilaajien käsittelyoikeudet ovat kaventuneet aiemmin tarkoitettua. Tästä syystä ehdotuksella pyritään selkeyttämään säännöstä siten, että 13 §:ssä todettaisiin nimenomaisesti teleyrityksen ja lisäarvopalvelun tarjoajan oikeudet tunnistamistietojen käsittelyyn, kun kyse on maksullisen palvelun käytöstä maksutta tai muusta siihen rinnastuvasta käyttöä koskevasta väärinkäytöksestä, niiden havaitsemisesta, estämisestä ja selvittämisestä sekä esitutkintaan saattamisesta.

Ehdotettuun 13 §:ään ei enää sisältyisi rajuusta yksittäiseen väärinkäytökseen. Säännöksessä annetun käsittelyoikeuden käyttäminen ei siten edellyttäisi esimerkiksi epäilyä tietyistä yksittäisistä väärinkäytöksestä. Käsittely voitaisiin siten kohdistaa laajempaan kuin aiemmin kaikissa säännöksessä mainituissa tapauksissa. Kyse ei kuitenkaan olisi viestiliikenteen seurannasta siinä mielessä, että yksittäisten viestinnän osapuolten viestintää saisi seurata. Kyse olisi väärinkäytökseen viittaavien poikkeamien havaitsemisesta.

Ehdotetulla 2 momentilla lain noudattamista valvovalle viranomaiselle esitetään oikeutta antaa teknisiä määräyksiä. Viestintävirasto antaisi määräyksiä teleyrityksille ja lisäarvopalvelun tarjoajille. Määräysten antaminen on välttämätöntä nopeasti muuttuvan teknisen ympäristön vaatiman tarvittavan jouston mahdollistamiseksi ja tarvittavista teknisistä yksityiskohdista säätämiseksi.

13 a §. Yhteisöttilaajan käsittelyoikeus väärinkäytöstapauksissa. Ehdotetussa uudessa 13 a §:ssä säänneltäisiin yhteisöttilaajan oikeudesta käsitellä tunnistamistietoja viestintäverkkojensa ja palvelujensa rikoslain 28 luvun 7 ja 8 §:ssä tarkoitettua luvattoman käytön ja törkeän luvattoman käytön sekä käytöstä aiheutuvien kustannusten havaitse-

miseksi, estämiseksi ja selvittämiseksi sekä esitutkintaan saattamiseksi. Tämän lisäksi yhteisötilaajan käsittelyoikeus laajennettaisiin koskemaan myös rikoslain 12 luvun 5-9 §:ssä tarkoitetun vakoilun, turvallisuussalaisuuden paljastamisen ja luvattoman tiedustelutoiminnan sekä rikoslain 30 luvun 4-6 §:ssä tarkoitetun yritysvakoilun, yrityssalaisuuden rikkomisen ja yrityssalaisuuden väärinkäytön havaitsemista, estämistä, selvittämistä ja esitutkintaan saattamista.

Rikoslain 28 luvun 7 ja 8 §:ssä tarkoitetut luvaton ja törkeä luvaton käyttö olisivat 13 a §:n 1 momentissa tarkoitetun tunnistamistietojen käsittelyn peruste. Rikoslain hallituksen esityksen (HE 66/1988 vp.) yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että luvaton käyttö on kysymyksessä silloin, kun toisen omaisuutta luvattomasti käytetään joko sen käyttötarkoitusta vastaavalla tai jollakin muulla tavalla. Rikoksen kohteena voisi olla irtain esine taikka kiinteä kone tai laite. Samoin hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, että rangaistavuuden ala laajenisi kohdistumaan esimerkiksi sellaisiin ”atk-hakkereihin”, jotka puhelinkanavien välityksellä tunkeutuvat toisen tietokonejärjestelmään ja käyttävät sitä luvattomasti. Kyse on tahallista luvattomasta käytöstä. Ilman tahallisuutta kyse ei voi olla luvattomasta käytöstä. Tämä asettaakin toimijoille selkeän tiedonantovelvollisuuden siitä, mikä on sallittua ja mikä ei. Jos käyttäjä ei tiedä toimivansa vastoin tiettyjä sääntöjä, ei tekoa voida pitää tahallisenä.

Luvattomalla käytöllä tarkoitetaan voimavarojen luvattomaa käyttöä. Säännös mahdollistaa tunnistamistietojen käsittelyn rikoslain 28 luvun 7 ja 8 §:ssä tarkoitetun luvattoman käytön ja käytöstä aiheutuvien kustannusten havaitsemiseksi, estämiseksi ja selvittämiseksi sekä esitutkintaan saattamiseksi. Kyseisiin tunnusmerkeihin kuuluu, että luvaton käyttö on omiaan aiheuttamaan merkittävää vahinkoa tai haittaa eikä teko muut rikokseen liittyvät seikat huomioon ottaen ole vähäinen. Mikäli näin ei ole, kyseessä saattaa olla rikoslain 28 luvun 9 §:ssä tarkoitettu lievä luvaton käyttö. Lievän luvattoman käytön tilanteissa säännös ei antaisi lainkaan oikeutta käsitellä tunnistamistietoja. Esimerkiksi yhteisötilaajan sähköpostin käyttö työntekijän henkilökohtaisiin tarkoituksiin tai muu vas-

taava voimavarojen käyttötappaa koskeva luvattoman käytön kaltainen menettely ei antaisi oikeutta käsitellä tunnistamistietoja, ellei tähän ole olemassa aivan erityisiä syitä.

Yhteisötilaajan rooliin ei sinänsä kuulu maksullisten palvelujen tuottaminen, vaan lähinnä niiden käyttäminen, jolloin käyttäjinä pääsääntöisesti toimivat yhteisötilaajan palveluksessa tai muutoin yhteisötilaajan piirissä olevat käyttäjät eli luonnolliset henkilöt. Siksi 13 a §:n 1 momenttiin ehdotetaan, että yhteisötilaajan tunnistamistietojen käsittelyoikeus rajataan yhteisötilaajan omien viestintäverkkojen ja palvelujen käytöstä aiheutuvien kustannusten ja rikoslain 28 luvun 7 ja 8 §:ssä tarkoitetun luvattoman käytön havaitsemiseksi, estämiseksi ja selvittämiseksi sekä esitutkintaan saattamiseksi. Silloin, kun jonkun voimavaroja anastetaan tai käytetään muutoin luvattomasti, on tilanteeseen voitava puuttua. Myös kustannusten selvittämiseksi tunnistamistietojen käsittelyoikeuden antaminen yhteisötilaajille olisi oikeassa suhteessa siihen nähden, että yhteisötilaajalla on velvollisuus maksaa viestintäpalvelujen ja tietoyhteiskunnan palvelujen käytöstä aiheutuneet kustannukset. Samoin esimerkiksi ulkoistamisen seurauksena yhteisötilaajat ovat voineet ostaa palvelintilaa ja kapasiteettia niin sanotuista palvelinhotelleista, joiden maksuperuste saattaa olla kiinteä veloitus, mutta aivan hyvin se saattaa olla myös kapasiteetin käyttöön sidottu. Säännöksen tarkoittama tunnistamistietojen käsittelyoikeus palvelee laskun maksajan tiedonsaantioikeutta vastaavalla tavalla kuin lain ehdotetun 24 §:n 5 momentin mukainen tilaajan oikeus saada yhteyskohtainen täydellinen erittely muista kuin viestintäpalvelujen käytöstä johtuvista maksuista.

Ehdotetun säännöksen mukaisia yhteisötilaajan palveluja olisivat sen omaan viestintäverkkoon liitetyt palvelut sekä sellaiset palvelut, joita käytetään yhteisötilaajan viestintäverkon kautta, mutta jotka ovat luonteeltaan tietoyhteiskunnan palveluja ja joiden käytön yhteisötilaaja maksaa. Tällaisia palveluja ovat esimerkiksi numerotiedotuspalvelut ja tiedotusvälineiden tarjoamat arkistohakupalvelut.

Ehdotetun säännöksen mukaisessa tunnistamistietojen käsittelyssä on otettava huomioon lain 8 §:ssä asetetut rajoitukset, joiden

mukaan tunnistamistietojen käsittelyllä ei saa rajoittaa luottamuksellisen viestin tai yksityisyyden suojaa enempää kuin on välttämätöntä. Sähköisen viestinnän tietosuojalain 8 §:n 3 momentin mukaan 9 - 14 §:ssä tarkoitettu käsittely on sallittua ainoastaan käsittelyn tarkoituksen vaatimassa laajuudessa ja se on toteutettava luottamuksellisen viestin ja yksityisyyden suojaa tarpeettomasti vaarantamatta. Käsittelyn jälkeen viestit ja tunnistamistiedot on hävitettävä tai tehtävä sellaisiksi, ettei niitä voi yhdistää tilaajaan tai käyttäjään, ellei laissa toisin säädetä. Säännöksen tarkoituksena on rajoittaa käyttötarkoitusta ja samalla informoida viesteihin liittyvien tunnistamistietojen käsitelijää siitä, että kaikissa tilanteissa, kun viesteihin liittyviä tunnistamistietoja käsitellään, on tarkoitus käsittelylle löydyttävä laista ja muuhun kuin kyseiseen tarkoitukseen ei käsittelyä saa suorittaa. Käsittely on myös suunniteltava ja toteutettava siten, ettei luottamuksellisen viestin tai yksityisyyden suoja tarpeettomasti vaarannu. Esimerkiksi tunnistamistietojen luovuttaminen tai tallentaminen tiettyyn tarkoitukseen on sallittua ainoastaan kyseisen käyttötarkoituksen sallimassa laajuudessa. Tilaajiin ja käyttäjiin liittyvät tiedot, joita käsitellään sähköisissä viestintäverkoissa viestien siirtämiseksi, sisältävät tietoja luonnollisten henkilöiden yksityiselämästä ja koskevat heidän oikeuttaan yksityisyyden ja luottamuksellisen viestin suojaan sekä yritysten ja muiden yhteisöjen oikeutettuja etuja. Tällaisia tietoja voidaan siten käsitellä vain siinä määrin ja niin kauan, kuin se on käsittelyn kannalta välttämätöntä. Tunnistamistiedot voidaan myös tehdä sellaisiksi, ettei niitä voida yhdistää tilaajaan tai käyttäjään, jolloin käsittelyä voidaan jatkaa esimerkiksi tilastolisiin tarpeisiin.

Sähköisen viestinnän tietosuojalain 8 §:n säännös on hyvin keskeinen säännös myös nyt ehdotettavan yhteisötilaajan käsittelyoikeutta koskevan säännöksen kannalta. Kyseisen säännöksen asettamien rajojen ulkopuolelle meneminen saattaa aiheuttaa sen, että teko täyttää rikoslain 38 luvun 3 §:ssä ja 4 §:ssä säädetyn viestintäsalaisuuden loukkauksen tai törkeän viestintäsalaisuuden loukkauksen tunnusmerkistöt. Rangaistusasteikko törkeän tekemuodon osalta on enintään kolme vuotta vankeutta.

Käsittelyoikeus sallisi yhteisötilaajan käsitellä tunnistamistietoja esimerkiksi sen selvittämiseksi, onko käyttäjä käyttänyt sen käyttäjilleen tarjoamaa tietoyhteiskunnan palvelua ilman oikeutta esimerkiksi oikeudettomasti hankitulla salasanalla. Käsittelyoikeus olisi lain 8 §:ssä tarkoitettu edellytyksin sallittua myös tilanteessa, jossa käyttäjä käyttää yhteisötilaajan viestintäverkon tai palvelun kapasiteettia yli hänelle sallitun määrän. Lain 8 §:stä johtuu, ettei liiallisen kapasiteetin käytön selvittämiseksi yleensä ole oikeutta käsitellä tunnistamistietoja siten, että saadaan selville, mihin osoitteeseen käyttäjä on ollut yhteydessä, vaan tällöin käsittelyn tarkoituksen toteuttamiseksi riittää liikennemäärän mittaaminen. Myös se, että käyttäjä oikeudettomasti asentaa jonkin laitteen tai palvelun yhteisötilaajan viestintäverkkoon, voi aiheuttaa yhteisötilaajalle viestintäverkon kapasiteetin kuormittumista tai tietoturvaan kohdistuvan uhan. Tietoturvaan kohdistuvan uhan havaitsemisesta ja estämisestä sekä muista toimenpiteistä säädetään lain 20 §:ssä. Jos oikeudettomien palveluiden tai laitteiden asentaminen ei sinänsä vielä aiheuttaisi tietoturvalle uhkaa voisi yhteisötilaaja kuitenkin ehdotetun momentin mukaan puuttua asiaan.

Kustannusten kertymisen ja viestintäverkkojen sekä palvelujen luvattoman käytön valvomista voidaan käytännössä toteuttaa muun muassa automaattisin kapasiteetin käyttömittarein tai tunkeutumisenestosovelluksin. Näillä menetelmillä voidaan esimerkiksi päätellä, jos joku on ottanut luvatta käyttöönsä koko yhteisötilaajalle varatun tietoliikennekapasiteetin siten, että muiden yhteydet eivät toimi sovitulla tavalla. Sinänsä samoja teknisiä sovelluksia käytetään myös automaattiseen vika- ja häiriötilanteiden havaitsemiseen. Vasta havainnon syyn täsmällisemmällä selvittämisellä voidaan arvioida, onko kysymys ollut palvelujen liiallisesta tai täysin oikeudettomasta käytöstä vai esimerkiksi teknisestä vikatilanteesta taikka tietoturvaloukkauksesta.

Yhteisötilaajien ehdotetun 1 momentin mukaisen tunnistamistietojen käsittelyoikeuden tarkoituksena on teleyrityksen ja yhteisötilaajan välisen tiedonsiirron, viestintäverkkojen ja niihin liitettyjen palvelujen suojaaminen 28 luvun 7 ja 8 §:n tarkoittamalta luvattomalta käytöltä tai käytöltä, josta voi ai-

heutua yhteisötilaajalle kustannuksia. Ehdotetulla säännöksellä voi olla myönteisiä vaikutuksia käyttäjien yksityisyyden ja luottamuksellisen viestinnän suojan kannalta, koska luvaton käyttö usein vaarantaa verkkojen ja palvelujen toiminnan ohella näiden perusoikeuksien toteutumista.

Ehdotettu 1 momentti antaa oikeuden rikoslain 28 luvun 7 ja 8 §:ssä tarkoitettuun luvattoman käytön valvontaan, mutta ei oikeuta laajempaan valvontaan, kuten siihen, miten työntekijä käyttää työaikaansa.

Yhteisötilaajina toimivilla elinkeinonharjoittajilla on perusteltu intressi voida tehokkaasti suojata toimintaansa liittyvien operatiivisten, taloudellisten, strategisten ja teknisten tietojen luottamuksellisuuden säilyminen. Tästä syystä ehdotetussa 13 a §:n 2 momentissa säädettäisiin oikeudesta käsitellä tunnistamistietoja rikoslain 30 luvun 4-6 §:ssä tarkoitetun yritysvakoilun, yrityssalaisuuden rikkomisen ja yrityssalaisuuden väärinkäytön havaitsemiseksi, estämiseksi ja selvittämiseksi sekä esitutkintaan saattamiseksi, jos mainitut rikokset saattavat vahingoittaa yksityisen huomattavan arvokasta liike- tai ammattisalaisuutta tai muuta tähän rinnastettavaa erittäin merkittävää yksityistä taloudellista etua. Edellä mainittuja rikoksia voidaan pitää yhteisötilaajan olemassaolon ja toiminnan kannalta siinä määrin vakavina, että oikeus tunnistamistietojen käsittelemiseen on syytä todeta nimenomaisesti suoraan laissa. Huomattavan arvokkaalla tai erittäin merkittävällä tarkoitetaan tässä momentissa samaa kuin laissa turvallisuusselvityksistä (177/2002).

Elinkeinonharjoittajilla on tyypillisesti velvollisuus suojata myös hallussaan olevien sopimuskuppaneidensa vastaavanlaisten tietojen luottamuksellisuus. Liike- ja ammattisalaisuuksien sekä yrityssalaisuuksien suojasta on säädetty muun muassa rikoslain 30 luvun 4-6 §:ssä, sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annetun lain 4 ja 10 §:ssä sekä työsopimuslain 3 luvun 4 §:ssä. Yrityssalaisuuden rikkomista koskevan rikoslain 30 luvun 5 §:n soveltamisalaa on toisen palveluksessa olevien osalta laajennettu vuonna 2003 voimaan tulleella lainmuutoksella (L 61/2003). Lainmuutoksen perusteissa (HE 53/2002) on kiinnitetty huomiota yrityssalaisuuksien suojan huomattavaan merkitykseen elinkeinonharjoittajien toiminnassa.

nassa.

Esimerkiksi tapauksissa, joissa yrityssalaisuutta on loukattu, elinkeinonharjoittaja voi olla tilanteessa, jossa se ei ilman tunnistamistietojen käsittelyä välttämättä pysty esittämään riittävää näyttöä esitutkinnan käynnistämiseksi. Vaikka rikoslain takavarikko- ja kotietsintäsäännökset saattaisivat tehdä tutkinnan suorittamisen mahdolliseksi, tehtävä voi olla käytännössä lähes mahdoton tai ainakin merkittävästi resursseja vaativa, jos poliisi joutuu esimerkiksi takavarikoimaan usean sadan työntekijän tietokoneet asian selvittämiseksi. Yhteisötilaajan oikeus tunnistamistietojen käsittelemiseen tekisi mahdolliseksi esitutkinnan riittävän nopean käynnistämisen ja tarkoituksenmukaisen kohdentamisen. Oikeus on siten tarpeen myös syyttömien tahojen poissulkemiseksi epäiltyjen piiristä. Yrityksille on ensiarvoisen tärkeää, että ne kykenevät tarpeellisiin nopeisiin ja tehokkaisiin toimiin yritysalaisuuksiin liittyvien väärinkäytöksiä havaitsemiseksi ja väärinkäytöksistä johtuvien vahinkojen rajoittamiseksi.

Tärkeää on myös huomioida yksilön ja yhteiskunnan turvallisuuden suojaaminen. Siksi yhteisötilaajan käsittelyoikeuksiin on myös lisätty rikoslain 12 luvun 5-9 §:ssä tarkoitetut vakoilu, turvallisuussalaisuuden paljastaminen ja luvaton tiedustelutoiminta silloin, kun rikos vahingoittaa Suomen sisäistä tai ulkoista turvallisuutta, maanpuolustusta tai poikkeusoloihin varautumista, Suomen suhteita toiseen valtioon tai kansainväliseen järjestykseen taikka julkista taloutta.

Ehdotetun 3 momentin mukaan 2 momentissa tarkoitettu käsittely voidaan kohdistaa ainoastaan niiden henkilöiden tunnistamistietoihin, joilla on pääsy sellaisiin yhteisötilaajan tietoihin, joiden avulla on mahdollista toteuttaa jokin 2 momentissa tarkoitetuista rikoksista kyseisessä momentissa tarkoitettua erityistä oikeushyvää vahingoittaen.

Kyseessä on sääntelyn tarkkarajaisuuden näkökulmasta välttämätön raja, joka asettaa konkreettiset rajat ehdotetun 2 momentin perusteella oikeutetun käsittelyn toteuttamiselle. Tunnistamistietojen käsittely voidaan 2 momentin perusteella kohdistaa ja se tulee rajata vain niihin henkilöihin, joilla on pääsy väärinkäytökset mahdollistaviin tietoihin. Kaikki muut yhteisötilaajan käyttäjät sen si-

jaan tulisi rajata käsittelyn ulkopuolelle. Lähtökohtaisesti yhteisötilaaja toteuttaa käytettävissään olevin keinoin luottamuksellisen tietonsa suojaamisen muun muassa rajoittamalla sitä henkilöiden piiriä, joilla on pääsy luottamukselliseen tietoon. Vastaavasti 2 momentissa ehdotettu käsittelyoikeus on välttämätöntä rajata vain niihin henkilöihin, joilla on pääsy luottamuksellisiin tietoihin.

Ehdotettu 3 momentin rajausta tarkoittaa sitä, että 2 momentissa säädetty ei mahdollista esimerkiksi yrityksen kaikkien työntekijöiden viestinnän seuraamista tunnistamistietojen perusteella. Säännös edellyttää, että käsittely toteutetaan suunnitelmallisesti ja myös teknisesti siten, että se kohdistetaan ainoastaan rajattuun käyttäjäpiiriin. Tällainen rajattu käyttäjäpiiri voi olla esimerkiksi yrityksen tietyntuotekehittelyryhmän jäsenet, jotka tosiasiallisesti käsittelevät työssään yrityksen kannalta merkittävää ja luottamuksellista tietoa.

Henkilöpiiriä koskeva ehdotetun 3 momentin mukainen rajausta rajaa samalla myös niiden yhteisötilaajien piiriä, joilla ylipäätään on oikeus 2 momentin perusteella käsitellä tunnistamistietoja. Ehdotettu 2 momentin käsittelyoikeus koskisi kaikilta osin ainoastaan niitä yhteisötilaajia, joilla on hallussaan siinä määrin luottamuksellista yhteisötilaajan toimintaan liittyvää tietoa, jolla voidaan vaarantaa 2 momentissa tarkoitettua erittäin merkittävää etua. Tämä rajaa niiden yhteisötilaajien piiriä, joilla on oikeus 2 momentin perusteella käsitellä tunnistamistietoja siten, että esimerkiksi hotellit ja muut vastaavat toimijat eivät saa oikeutta käsitellä asiakkaidensa tunnistamistietoja.

Yhteisötilaajan, joka ryhtyy soveltamaan 13 a §:n 2 momentin mukaista menettelyä, tulisi tehdä ennen tunnistamistietojen käsittelyn aloittamista kertaluonteinen ilmoitus tietosuojavaltuutetulle. Tietosuojavaltuutettu tulee näin tietoiseksi niistä yhteisötilaajista, jotka 13 a §:n 2 momentin nojalla käsittelevät tunnistamistietoja. Tietosuojavaltuutetulla on ehdotetun 32 §:n 1 kohdan nojalla velvollisuus valvoa yhteisötilaajien 13 a §:n mukaista tunnistamistietojen käsittelyä. Yhteisötilaajan on kuitenkin huolehdittava siitä, että tietosuojavaltuutetulle annetut tiedot ovat ajantasaisia.

Lisäksi yhteisötilaajan olisi laadittava 13 a

§:n 4 momentin mukaisesti kirjallinen ohje, jossa määriteltäisiin ne perusteet, joiden nojalla tunnistamistietoja 2 momentin perusteella voitaisiin käsitellä.

Tunnistamistietoja saisivat 13 a §:n 5 momentin mukaisesti käsitellä 1 ja 2 momentissa mainituilla perusteilla vain ne yhteisötilaajan viestintäverkon ylläpidosta ja tietoturvas- ta ja yhteisötilaajan turvallisuudesta huolehtivat henkilöt, joiden tehtäviin tunnistamistietojen käsittely asiallisesti ja perustellusti kuuluu. Yhteisötilaajan olisi nimettävä nämä henkilöt tai määriteltävä edellä mainitut tehtävät. Ehdotettu sääntely vastaisi työelämän yksityisyyden suojasta annetun lain 5 §:n 2 momentin sääntelyä, joka koskee työntekijän terveydentilatietojen käsittelyä. Sääntelyn tarkoituksena on rajata niiden henkilöiden piiriä, jotka voisivat käsitellä tunnistamistietoja. Tunnistamistietojen käsittelyoikeus voisi olla sellaisilla yhteisötilaajan viestintäverkon ylläpidosta ja tietoturvas- ta sekä yhteisötilaajan turvallisuudesta huolehtivilla henkilöillä, joiden tehtäviin tunnistamistietojen käsittely asiallisesti ja perustellusti kuuluisi. Esimerkiksi vartija tai vahtimestari kiistatta huolehtii turvallisuudesta, mutta esityksen tarkoituksena ei ole, että heille voitaisiin antaa oikeus tunnistamistietojen käsittelyyn. Tunnistamistietoja käsitteleville henkilöille säädettäisiin salassapitovelvollisuus eli he eivät saisi ilmaista saamia tietoja sivulliselle.

Ehdotuksen 13 a §:n 6 momentin mukaan, jos yksittäisen käyttäjän tunnistamistietoja olisi käsitelty edellä 1 ja 2 momentissa mainituilla perusteilla ja jos käsittelyn perusteella olisi tarkoitus ryhtyä hänen oikeusasemaansa vaikuttaviin toimiin, tunnistamistietojen käsittelystä olisi tiedotettava hänelle heti, kun se voi tapahtua käsittelyn tarkoituksena vaarantamatta.

Ehdotetut säännökset eivät anna oikeutta puuttua viestin sisältöön, vaan antavat ainoastaan oikeuden tunnistamistietojen käsittelyyn. Voimassa olevan lain viestin määrittelyn mukaan viesti on sanoma. Viestin sisältöön puuttumisen edellytyksistä on säädetty lain 20 §:n 1 ja 3 momentissa. Viestin sisältöä ei ole tieto viestin tai sen liitteen tallennusmuodosta, kuten mp3, .doc, .exe tai .pdf. Tieto tallennusmuodosta on tunnistamistieto. Tallennusmuotoa koskevan tiedon kuuluminen tunnistamistiedon käsitteeseen on todettu

nimenomaisesti sähköisen viestinnän tietosuojalakia koskeneen hallituksen esityksen (HE125/2003) yksityiskohtaisissa perusteissa tunnistamistiedon määritelmän kohdalla. Tallennusmuotoa koskevien tietojen käsittelyllä voi olla merkitystä muun muassa erilaisten haittaa aiheuttavien toimenpiteiden selvittämisessä. Ehdotettujen säännösten perusteella tiedostojen tallennusmuotoa koskevia tietoja saisi käsitellä, kuten muitakin tunnistamistietoja.

Kuten muissakin käsittelyä koskevissa säännöksissä, myös ehdotetussa pykälässä käsittely rajautuu vain sen sallimaan tarkoitukseen. Siten tunnistamistietojen luovutuskin on sallittua vain pykälän rajaamassa tarkoituksessa. Tietojen luovuttajan on varmistuttava siitä, ettei luovuttamisella tarpeettomasti vaaranneta luottamuksellisen viestin tai yksityisyyden suojaa, kuten lain 8 §:n 3 momentissa edellytetään. Esimerkiksi tilanteissa, joissa väärinkäytökset ja luvattomat käytöt koskevat usean palvelun tarjoajan palveluja ja viestintäverkkoja tai yhteisötilaajien sisäisiä verkkoja, palvelun tarjoajat ja yhteisötilaajat pystyvät käytännössä vastaamaan tilanteisiin ainoastaan yhteisin toimin. On kuitenkin huomattava, että tunnistamistietojen luovutus voi näissä tilanteissa tapahtua ainoastaan niille tahoille, joilla on oikeus käsitellä tunnistamistietoja kyseisessä tilanteessa.

Tunnistamistietojen käsittelyä koskevien oikeuksien ja velvollisuuksien kohteena on se oikeushenkilö, jonka lukuun käsittely suoritetaan. Yhteisötilaajat vastaavat siten velvoitteiden noudattamisesta, vaikka jokin kolmas taho toteuttaisikin tunnistamistietojen käsittelyn. Vastaavasti yhteisötilaajalla on oikeus ulkoistaa tunnistamistietojen käsittely jollekin toiselle taholle, mutta yhteisötilaaja vastaa myös tällöin alihankkijansa toteuttamasta käsittelystä. Jos tietoja luovutetaan täysin itsenäiselle kolmannelle taholle, joka käsittelee tietoja omaan lukuunsa, luovutuksensaajalla täytyy olla itsellään oikeus käsitellä tunnistamistietoja.

Silloin, kun yhteisötilaaja on esimerkiksi yritys, yhteisössä sovelletaan myös työnantajan ja työntekijän suhteeseen liittyviä säännöksiä. Silloin, kun kyse on esimerkiksi työnantajalle kuuluvien sähköpostiviestien hakemisesta ja avaamisesta, tulee laki yksi-

tyisyyden suojasta työelämässä (759/2004) sovellettavaksi erityislakina.

Työnantajan ja työntekijän väliseen suhteeseen sovellettaisiin siten tässä laissa säädetyn lisäksi myös yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain 21 §:ää. Säännöksen mukaan työntekijöihin kohdistuvan teknisin menetelmin toteutetun valvonnan tarkoitus, käyttöönotto ja siinä käytettävät menetelmät sekä sähköpostin ja muun tietoverkon käyttö kuuluvat yhteistoiminnasta yrityksissä annettussa laissa ja yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annettussa laissa tarkoitetun yhteistoimintamenettelyn piiriin. Muissa kuin yhteistoimintalainsäädännön piiriin kuuluvissa yrityksissä ja julkisoikeudellisissa yhteisöissä työnantajan on ennen päätöksentekoa varattava työntekijöille tai heidän edustajilleen tilaisuus tulla kuulluksi edellä mainituista asioista. Yhteistoimintatai kuulemismenettelyn jälkeen työnantajan on määriteltävä työntekijöihin kohdistuvan teknisin menetelmin toteutetun valvonnan käyttötarkoitus ja siinä käytettävät menetelmät sekä tiedotettava työntekijöille valvonnan tarkoituksesta, käyttöönotosta ja siinä käytettävistä menetelmistä sekä sähköpostin ja tietoverkon käytöstä.

Lakiehdotuksessa ei oteta kantaa työsuhteen päättämiseen liittyviin kysymyksiin. Kysymys siitä, milloin havaittu luvaton käyttö tai rikollinen käyttö oikeuttaa työsuhteen päättämiseen, ratkeaa työsuhtesopimuslain ja muun työoikeudellisen lainsäädännön perusteella. Työsuhteen päättämistä koskevissa oikeudenkäynneissä työnantaja on velvollinen näyttämään työsuhteen päättämisperusteen olemassaolon. Tämä lakiesitys ei aiheuttaisi muutoksia näihin periaatteisiin.

On myös huomattava, että sekä teleyrityksiä ja lisäarvopalvelun tarjoajia että yhteisötilaajia koskevat lain 5 luvun 19 §:n mukaiset velvollisuudet huolehtia tietoturvasta. Samoin henkilötietolain 2 luvun 5 §:n mukainen huolellisuusvelvoite kohdistuu rekisterinpitäjiin. Rekisterinpitäjän tulee käsitellä henkilötietoja laillisesti, noudattaa huolellisuutta ja hyvää tietojenkäsittelytapaa.

14 §. *Käsittely teknisen vian tai virheen havaitsemiseksi.* Koska vika- ja virhetilanteet tulee pystyä havaitsemisen ohella estämään ja selvittämään, säännöstä ehdotetaan täsmennettäväksi. Myös voimassa olevan lain

hallituksen esityksen 14 §:n yksityiskohtaisen perustelujen valossa on selvää, että säännöksellä on tarkoitettu vika- ja virhetilanteiden havaitsemisen lisäksi estämistä ja selvittämistä.

20 §. *Toimenpiteet tietoturvan toteuttamiseksi.* Ehdotuksen mukaan koko 20 §:n säännöstä muutettaisiin vastaamaan nykypäivän tilanteita tietoturvaloukkausten torjunnassa.

Tietoyhteiskuntakehityksen seurauksena yhteiskunnan elintärkeät toiminnot ovat yhä kiinteämmin riippuvaisia viestintäverkoista, viestintäpalveluista ja tietojärjestelmistä. Kriittisen infrastruktuurin suojaamisessa aivan keskeiseen asemaan on noussut sähköisten tieto- ja viestintäjärjestelmien toiminnan varmistaminen. Kansainvälistyminen ja viestintäverkkojen ja -järjestelmien valtioiden rajat ylittävä luonne lisää haasteita muista maista Suomeen kohdistuvien ja sektorirajat ylittävien haittavaikutusten muodossa. Koska vaikutusmahdollisuudet ulkomaisiin toimijoihin tai järjestelmiin ovat varsin rajallisia, kotimaisten teleyritysten, lisäarvopalvelun tarjoajien ja yhteisötilaajien toimintamahdollisuudet nousevat aivan keskeiseen asemaan. Ongelmien haittavaikutukset on voitava minimoida teleyritysten, lisäarvopalvelujen tarjoajien ja yhteisötilaajien tietoturvaa koskevin toimenpitein. Toimijoiden toimintamahdollisuuksien laajentamiselle nykyisestä ei ole nähtävissä vaihtoehtoja.

Koska viestintäverkot ja -palvelut ovat osa yhteiskunnan kriittistä infrastruktuuria ja niitä koskee myös viestintämarkkinalain mukainen varautumisvelvollisuus, nykyisessä tilanteessa ei ole enää mahdollista rajata tietoturvan toteuttamiseksi mahdollisia toimenpiteitä pelkästään teknisiin toimenpiteisiin, tarkasti rajattuihin tiettytyyppeihin uhkiin tai esimerkiksi rikostunnusmerkistön täyttäviin tahallisiin tekoihin. Tietoturva on väline, jonka turvaaminen on tänä päivänä välttämätöntä yhteiskunnan toimivuuden ja yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamiseksi. Riittävien toimintamahdollisuuksien turvaaminen on välttämätöntä myös sananvapauden, hengen ja terveyden sekä omaisuuden suojan toteutumisen kannalta. Uhkien jatkuva muuttuminen ja ongelmien vaikutusten olennainen laaja-alaisuus tekee väistämättömäksi arvioida yksityisyyden suojan ja tietoturvan intressien välistä painotusta

uudesta näkökulmasta.

Ehdotuksen 20 §:n 1 momentin mukaista tietoturvaloukkausten torjuntaa tarkennettaisiin ja konkretisoidaisiin. Kyse olisi viestintäverkkojen sekä niihin liitettyjen palvelujen tietoturvalle haittaa aiheuttavien toimenpiteiden havaitsemisesta, estämisestä, selvittämisestä ja esitutkintaan saattamisesta sekä tietoturvaan kohdistuvien häiriöiden poistamisesta.

Haittaa aiheuttavia toimenpiteitä ovat esimerkiksi tahallisten haittaohjelmien laaja leviäminen ja käyttö. Lisäksi tällaisia toimenpiteitä ovat ei-toivottujen suoramarkkinointiviestien tai muiden viestien käyttö tietoliikenteen tai tietojärjestelmien lamauttamiseen tai toimintakyvyn kannalta muut hyvin vakavat toimet tai häiriöt. Myös tilanteet, joissa muilla tavoin häiritään viestintäverkon normaalia toimintaa taikka joissa luvatta tuhoaan tai muutetaan koneisiin tallennettuja tietoja voisivat olla tällaisia haittaa aiheuttavia toimenpiteitä. Samoin, jos laitteiden tai palvelujen asentaminen oikeudetta viestintäverkkoon aiheuttaisi tietoturvalle haittaa, kyseeseen voisi tulla säännöksen mukainen välttämätön toimenpide.

Ehdotuksen mukaan 20 §:n 1 momentin 1 kohtaan lisättäisiin viestin automaattisen sisällöllisen analyysin suorittaminen yhtenä välttämättömänä toimenpiteenä. Voimassa olevassa laissa viestin sisältöön saa puuttua ainoastaan teknisin keinoin viestin tarkastamiseksi ja tämäkin on sidottu vielä tiettyihin rikostunnusmerkistöihin. Käytännössä automaattinen haitallisten viestien suodattaminen ja muutoinkin tietoturvan ylläpitäminen vaatii, että viestien automaattinen analysoiminen on jatkuvasti päällä. Viestin sisältöön puuttumisen sitominen rikoslain rikostunnusmerkistöihin edellyttää, että teko olisi aina tahallinen. Kyse ei kuitenkaan aina ole tahallisesta teosta, kun esimerkiksi jokin viesti häiritsee tietoliikennettä. Kyse saattaa olla tahattomasta viestistä, joka aiheuttaa vaaraa tietoturvalle.

Ehdotetun momentin mukaisen viestin automaattisen sisällöllisen analyysin suorittamiseen vaaditaan välttämättömyyskriteeri ehdotetun 20 §:n 2 momentin mukaan. Ehdotetun 4 momentin mukaan toimenpiteet on toteutettava huolellisesti ja ne on mitoitettava torjuttavan häiriön vakavuuteen. Samoin

toimenpiteitä toteutettaessa ei saa rajoittaa sananvapautta taikka luottamuksellisen viestin tai yksityisyyden suojaa enempää kuin välttämätöntä. Siten on aivan selvää, ettei automaattisesta sisällöllisestä analyysistä saisi jäädä merkintöjä, jotka paljastaisivat viestin luottamukselliseksi tarkoitetun sisällön.

Ehdotuksen mukaan 20 §:n 1 momentin siirrettyyn 2 kohtaan lisättäisiin 'estämällä' termin rinnalle termi 'rajoittamalla', mikä mahdollistaisi varsinaista palvelun katkaisemista lievempien toimien toteuttamisen. Tämä voisi tulla kyseeseen esimerkiksi tilanteessa, jossa jokin yhteydenottotapa, kuten POP-protokolla tai jokin varmennus- taikka tunnistuskäytäntö osoittautuu vaarallisen heikkouden sisältäväksi ja sen käyttö olisi estettävä varsinaisesti viestien välittämiseen puuttumatta. Kyseeseen voisi tulla myös tilanne, jossa jonkin liikennöintitavan määrällinen tai laadullinen kasvaminen uhkaa estää muita liikennöintitapoja. Estämisen sijaan rajoittaminen voisi olla mielekkäämpää esimerkiksi tilanteessa, jossa kovalevytilaa on käytettävissä normaalia vähemmän. Kuten estämiseen, myös rajoittamiseen saisi ryhtyä vain, jos toimet ovat välttämättömiä verkkopalvelujen tai viestintäpalvelujen taikka viestin vastaanottajan viestintämahdollisuuksien turvaamiseksi.

Lain 20 §:n 2 momentin palveluiden luetteloon ehdotetaan lisättäväksi lisäarvopalvelut. Tarve tietoturvatyömiin lisäarvopalveluiden toteuttamisessa ei eroa viestintäpalveluista. Samoin 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi yhteisötilaajan viestintäverkot tai niihin liitetyt omat palvelut johtuen siitä, että yhteisötilaajakentässä on esiintynyt epäselvyyttä siitä, koskevatko tarkoitetut toimet myös niiden viestintäverkkoja ja niihin liitettyjä omia palveluja. Viestintäverkkoon liitettyllä omalla palvelulla tarkoitetaan yhteisötilaajan palvelua, jota se itse tuottaa omille käyttäjilleen omassa viestintäverkossaan. Kyse ei ole esimerkiksi sellaisesta tietoyhteiskunnan palvelusta, jonka jokin muu taho tuottaa yhteisötilaajalle, kuten esimerkiksi luettelopalvelun tarjoajan numerohakupalvelu, jonka yhteisötilaaja on luettelopalvelun tarjoajalta tilannut käyttäjiensä käytettäväksi. Muutos on lähinnä informatiivinen.

Lain 20 §:n 2 momentin ehdotetaan lisättäväksi myös oikeus ryhtyä muun muassa vies-

tin perillemenon estämiseen, jos kyse olisi viestintäpalvelujen kautta laajamittaisesti toteutettavien rikoslain 37 luvun 11 §:n mukaisten maksuvälinepetosten valmistelun ehkäisemisestä. Kyse on niin sanotusta phishingistä, jolle ei ole vielä hyvää suomennosta, mutta josta käytetään termiä kalastelu. Kalastelu tarkoittaa käyttäjien identiteetti- ja maksuväline-tietojen hankkimista laittomiin käyttötarkoituksiin. Viestintävirasto on raportoinut ilmiön selvästi kasvusta ympäri maailmaa, myös pohjoismaissa. Suomessakin jo useat sadattuhannet ovat joutuneet erään maassamme toimivan verkkopankin salasanonoja kalastelevan rikollisen huijausyrityksen kohteeksi. Rikoslain mukainen maksuvälinepetoksen valmistelu kattaa tilanteet, joissa joku maksuvälinepetosrikoksen tekemistä varten valmistaa, tuo maahan, hankkii, vastaanottaa tai pitää hallussaan maksuvälinelomakkeen tai valmistaa, tuo maahan, hankkii, vastaanottaa, pitää hallussaan, myy tai luovuttaa erityisesti maksuvälinelomakkeen valmistamiseen soveltuvan välineen tai tarvikkeen taikka erityisesti tietoverkoissa tapahtuvaan maksuliikenteeseen soveltuvan tallenteen, ohjelmiston, välineen tai tarvikkeen. Hallituksen esityksessä rikoslain muuttamiseksi (HE 38/1997 vp.) todetaan, että edellä mainitulla tallenteella ymmärrettäisiin mitä tahansa tallennetta eli tietovälineen, sille kiinnitetyn datan ja datan edustaman informaation muodostamaa kokonaisuutta, jolloin datalla tarkoitetaan niitä materiaalisia merkkejä (kirjainmerkkejä, rautahiukkasia, painaumia), jotka kulloisenkin tietovälineen (paperiarkki, tietokonelevyke, CD-levy) laadun mukaan järjestettyinä edustavat tietyn sanoman sisältöä. Jotta kysymyksessä olisi lainkohdassa tarkoitettu väline tai tallenne, olisi sillä voitava joko suorittaa maksuja, tilinostoja tai tilisiirtoja tai sen käyttämisen olisi oltava välttämätön edellytys mainittujen suoritusten tekemiseksi. On kuitenkin tilanteita, joissa suoritus ei onnistu ilman määrätyn lisäinformaation esittämistä. Tällaisina lisäinformaatioina hallituksen esitys toteaa esimerkiksi erilaiset identifioimiskeinot, joilla maksuvälineen käyttäjä kytetään maksuun tai muuhun tapahtumaan. Esimerkiksi laskujen maksaminen kotipääteeltä edellyttää ensinnäkin pankin antaman yksilöllisen asiakasnumeron ilmoittamista sekä toiseksi joka

käyttökerralla vaihtuvan, etukäteen sovitun tunnusluvun tai salasanan antamista. Nämä identifioimiskeinot eivät suoranaisesti ole sellaisia välineitä tai tallenteita, joilla voidaan tehdä maksu- tai muita suorituksia, mutta niiden käyttäminen on välttämätön edellytys suorituksen tekemiselle. Joissakin tilanteissa jopa pelkkä tunnistetiedon esittäminen saattaa avata mahdollisuuden vaihdantatoimen tekemiseen. Hallituksen esityksen mukaan on siis perusteltua rinnastaa tällaiset maksuvälineen käyttämisen välttämättömät edellytykset niihin välineisiin ja tallenteisiin, joilla varsinaiset suoritukset tehdään.

Voimassa olevan lain 20 §:n 3 momentin mukaan viestin sisältöön saa puuttua ainoastaan teknisin keinoin viestin tarkastamiseksi tai poistamiseksi. Momentin lopussa on lueteltu erityiset edellytykset tarkastamisen ja poistamisen aloittamiselle. Käytännössä on osoittautunut, että tiukasti määriteltyjen erityisedellytysten täytyttyä, tulisi olla oikeus käsitellä viestin sisältöä myös muutoin kuin teknisesti, esimerkiksi haittaohjelman sisältävän viestin lähettäjän selvittämiseksi. Ehdotettu uusi 3 momentti sisältää oikeuden käsitellä yksittäisen viestin sisältöä muutoin kuin automaattisin sisällöllisin analyysin, jos on ilmeistä, ettei automaattisella sisällöllisellä analyysillä pystytä turvaamaan ehdotetussa 2 momentissa tarkoitettujen tavoitteiden toteutumista. Kyse on siitä, että jos suoritettu automaattinen sisällöllinen analyysi on havainnut jonkin tietyn tietoturvaa uhkaavan viestin, mutta ongelma ei ratkea ainoastaan analyysin perusteella, on voitava myös muutoin käsitellä ja tutkia viestin sisältöä. Saattaa myös olla, ettei automaattinen sisällöllinen analyysi havaitse esimerkiksi viestissä olevaa haittaohjelmaa tai vahingollista komentoa, jolloin viestintäjärjestelmät saattavat vaarantua. Tällöin on ensiarvoisen tärkeää selvittää manuaalisesti, mikä aiheutti vaaratilanteen ja miten se vastaisuudessa torjutaan. Tietojärjestelmät voivat myös lähettää toisilleen automaattisia viestejä, joita virhetilanteen sattuessa olisi kyettävä manuaalisesti läpikäymään, jotta virhe saataisiin korjatuksi.

Ehdotetun 3 momentin tarkoituksena on oikeuttaa aidoissa uhkatilanteissa, kun automaattinen sisällöllinen analyysi ei riitä, myös manuaalisesti käymään läpi viestin sisältöä. Kyse ei ole kuitenkaan siitä, että viestejä voi-

taisiin yleisesti läpikäydä, vaan kyse on yleensä äärimmäisen poikkeuksellisista tilanteista. Ehdotetun momentin mukaisen viestin muunlaiseen kuin automaattisen sisällöllisen analyysin suorittamiseen vaaditaan välttämättömyyskriteeri ehdotetun 20 §:n 2 momentin mukaan. Ehdotetun 4 momentin mukaan toimenpiteet on toteutettava huolellisesti ja ne on mitoitettava torjuttavan häiriön vakavuuteen. Samoin toimenpiteitä toteutettaessa ei saa rajoittaa sananvapautta taikka luottamuksellisen viestin tai yksityisyyden suojaa enempää kuin välttämätöntä.

Ehdotetun 3 momentin mukaan viestin sisältöön puuttumisesta on ilmoitettava viestin lähettäjälle ja vastaanottajalle, jollei ilmoituksella vaarannettaisi 2 momentissa tarkoitettujen tavoitteiden toteutumista. Kyse on siitä, että lähtökohtaisesti viestin lähettäjälle ja vastaanottajalle tulisi ilmoittaa, jos viestin sisältöä on käsitelty manuaalisesti. On kuitenkin tilanteita, jolloin ilmoitus ei edistä tarkoituksen toteutumista, kuten silloin, kun viestissä on esimerkiksi sellainen haitallinen koodi, joka lamauttaa tietojärjestelmiä. Koodin haitallisuudesta ilmoittaminen ei palvelisi verkkojen tai palvelujen taikka viestin vastaanottajan viestintämahdollisuuksien turvaamista. Ilmoittaminen saattaisi päinvastoin tuottaa lisää ongelmatilanteita.

Ehdotuksen mukaan 20 §:n 4 momentista poistettaisiin viittaukset palveluihin ja viestin vastaanottajan viestintämahdollisuuksien turvaamiseksi ja korvattaisiin nämä viittaamalla edellä tässä pykälässä säädettyyn. Kyse olisi teknisestä muutoksesta, jolla ei pyritä muuttamaan vallitsevaa oikeustilaa.

Ehdotuksen 20 §:n 5 momenttia tarkennettaisiin siten, että Viestintäviraston määräyksenantovalta ulottuisi koskemaan vain teleyrityksiä ja lisäarvopalvelun tarjoajia.

24 §. Laskun yhteyskohtainen erittely.

Säännökseen ehdotettaisiin lisättäväksi uusi 4 momentti, jolloin voimassa olevan lain 4, 5 ja 6 momentit siirtyvät 5, 6, ja 7 momenteiksi. Uuden 4 momentin mukaan edellä 3 momentissa tarkoitettu yhteyskohtainen erittely on annettava maksutta kolmen kuukauden ajan laskun eräpäivästä. Tämän lisäksi ehdotuksella muutettaisiin nyt 5 momentiksi siirtyvää aiempaa 4 momenttia siten, että teleyrityksen olisi eriteltävä tilaajalle tai käyttäjälle muut kuin viestintäpalvelusta aiheutu-

vat maksut yhteysittäin täydellisesti.

Ehdotettu 4 momentti sisältäisi vaatimuksen, että käyttäjän pyytäessä laskun yhteyskohtaista erittelyä, teleyrityksen olisi annettava erittely maksutta. Maksuttomuudella parannettaisiin kuluttajan mahdollisuutta valvoa maksujen kertymistä laskussaan. Tämän lisäksi EY:n tuomioistuin on tuomiossaan C-411/02 Euroopan yhteisöjen komissio vastaan Itävalta todennut, ettei Itävalta ole noudattanut avoimen verkon tarjoamisen (ONP) soveltamisesta puhelintoimintaan ja teleyrityksistä kilpailuympäristössä 26 päivänä helmikuuta 1998 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/10/EY 14 artiklan 2 kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se on säätänyt laskutuksesta, jossa on ilmoitettava pelkästään kulutyyppin mukaan luetellut määrät, mutta joka ei ole riittävän yksityiskohtainen, jota kuluttaja voisi tarkistaa ja valvoa tehokkaasti kulujaan. Kyse on siitä, että käyttäjien saatavilla on oltava lisämaksutta määrättyä perustasoa vastaava eritelty laskutus, ja EY:n tuomioistuin on ratkaisussaan katsonut, ettei kulutyyppitäinen lasku ole tähän perustasoon nähden riittävä.

Maksuton yhteyskohtainen erittely voitaisiin antaa täydentävänä erittelynä, käyttäjän sitä pyytäessä jälkikäteen. Ajallisesti maksuttomuutta rajoitettaisiin siten, että maksuttomasti yhteyskohtaisen erittelyn voisi saada kolme kuukautta laskun eräpäivästä lukien. Teleyrityksen on lain 10 §:n mukaan säilytettävä tunnistamistietoja laskutusta varten vähintään kolme kuukautta laskun eräpäivästä tai tunnistamistietojen tallentumisesta riippuen siitä, kumpi näistä ajankohdista on myöhäisempi. Voidaan pitää kohtuullisena, että kolme kuukautta laskun eräpäivästä lukien riittää laskun oikeellisuuden tarkistamiseen.

Ehdotetun 5 momentin mukaisia muita kuin viestintäpalvelun käytöstä johtuvia maksuja ovat esimerkiksi erilaisten soittoäänien ja logojen tilaamisesta aiheutuvat maksut. Samoin näitä ovat esimerkiksi matkapuhelimella tilattujen matkalippujen maksut tai juoma-automaatista juoman tilaamisesta aiheutuneet maksut. Kyse ei ole perinteisestä viestinnästä, vaan palvelujen ja tavaroiden maksamisesta matkapuhelinta maksuvälineenä käyttäen.

Täydellisellä erittelyllä tarkoitetaan eritte-

lyä, jossa on näkyvissä laskutuksen kannalta välttämättömät tiedot. Tällaisia tietoja voivat olla esimerkiksi se, mistä osoitteesta taikka puhelinnumerosta palvelu on tilattu, ostettu palvelu, palveluntarjoaja ja ajankohta, jolloin palvelua on käytetty sekä palvelusta aiheutunut kustannus. Voimassa olevan säännöksen mukainen palvelutyypikohtainen erittely ei anna tarkkaa tietoa siitä, mitä palvelua milloinkin on käytetty ja paljonko yksittäinen ostos on maksanut.

Viestintämarkkinalain 80 §:n 2 momentin mukaan teleyrityksen on laskun suuruudesta riippumatta ilman pyyntöä ja maksutta eriteltävä laskussa muista palveluista kuin viestintäpalveluista aiheutuneet maksut. Ehdotetulla 5 momentilla täsmennettäisiin viestintämarkkinalain 80 §:n 2 momentin säännöstä.

Täydellinen erittely annettaisiin joko tilaajalle tai käyttäjälle. Tämä mahdollistaisi teleyritykselle erilaisten laskutustapojen soveltamisen ja käyttöönoton. Samalla esimerkiksi työnantaja voisi tilaajana sopia liittymäsopimusta työntekijälleen tehdessään, että työntekijä maksaa itse muista kuin viestintäpalveluista aiheutuneet maksut. Tällöin teleyritys voisi esimerkiksi lähettää samalta laskutuskaudelta kaksi erillistä laskua. Viestintäpalveluista koostuvan laskun työnantajalle ja muista kuin viestintäpalveluista koostuvan laskun käyttäjälle. Tällöin tilaajalle ei tarvitsisi edes näistä muista kuin viestintäpalveluista koostuvaa erittelyä lähettää. Toisaalta, jos esimerkiksi työnantaja ja työntekijä olisivat sopineet, että työntekijä voisi käyttää matkapuhelintaan maksamisen välineenä esimerkiksi työajalla matkustettaessa, tilaaja eli työnantaja saisi tämän laskun, jonka voisi liittää omaan verotukseensa. Vaihtoehtoja sopimiseen siitä, miten muista kuin viestintäpalveluista aiheutuvia laskuja käsitellään, olisi monia. Täydellisen erittelyn antaminen joko tilaajalle tai käyttäjälle mahdollistaisi teleyrityksille erilaisten palvelujen luomisen ja tarjoamisen sekä erilaiset tavat sopia laskun maksamisjärjestelyistä.

Ehdotuksella parannettaisiin kuluttajan oikeutta saada tietää, mistä puhelinlasku koostuu. Mitä enemmän erilaisia palveluja tulee mahdolliseksi käyttää ja maksaa matkapuhelinta käyttämällä, sitä tärkeämpää on saada yksityiskohtaisesti tietää, mistä laskun loppusumma muodostuu.

Ehdotettu säännös on myös tarpeellinen, jotta palveluja voitaisiin hyödyntää laajemminkin kuin vain kuluttaja - teleyritys suhteessa. Voimassa olevan lain mukainen palvelutyypittäinen laskutus on muodostunut esimerkiksi verotuksen kannalta palvelujen käytön esteeksi esimerkiksi silloin, kun kyseessä on työsuuhdematkapuhelin. Yrityksen työntekijälleen antama työsuuhdematkapuhelin voisi toimia maksuvälineenä esimerkiksi silloin, kun työntekijä maksaa työaikana työstä johtuvat matkansa. Jotta yritys voisi omassa verotuksessaan ottaa huomioon työntekijänsä työsuuhdematkapuhelimella hankiman palvelun arvonnisäveron, tulisi laskuerittelyn tuon palvelun osalta vastata verohallinnon yksityiskohtaista laskuohjeistusta. Toisaalta palvelun tai tavaran osto matkapuhelimella voidaan nykyisinkin katsoa työntekijän palkan päälle maksettavaksi etuudeksi, kun puhelimen käytön työsuuhde-etuun kuuluvat ainoastaan puhelut, tekstiviestit ja multimediamviestit. Tällöin arvioitaviksi tulevat henkilöverotusta koskevat seikat. Täydellisellä laskuerittelyllä voitaisiin poistaa ainakin verottajan epäily siitä, onko kyseessä palkan päälle maksettu etuus, vai työnantajan normaaleihin kuluihin liittyvä maksu.

Matkapuhelimella suoritettavat tavaroiden ja palvelujen maksut ovat nykypäivää ja kyseessä on samankaltainen maksuväline kuin luottokortti. Toistaiseksi matkapuhelinta ei tosin vielä voi yhtä laajasti käyttää maksamisen välineenä.

Lain 3 §:n 5 momentissa on viittaus yksityisyyden suojasta työelämässä annettuun lakiin, jonka 21 §:n mukaan työntekijöihin kohdistuva teknisin menetelmin toteutettu valvonta kuuluu yhteistoimintamenettelyn piiriin. Laskuerittelyyn voidaan katsoa olevan myös teknistä valvontaa. Valvonta tapahtuu jälkikäteen laskun muodossa samalla tavalla kuin työajanvalvonta. Työajanvalvontakin tapahtuu raportin muodossa jälkikäteen. Näin ollen työnantajan tulisi käydä puhelimen käyttöä koskevat yhteistoimintamenettelyt, joissa työsuuhdepuhelimen käyttö ja siitä aiheutuvan laskuerittelyn tarkkuus käydään läpi. Sellaisissa yrityksissä tai organisaatioissa, jotka eivät kuulu yrityksiä koskevan yhteistoimintalainsäädännön tai valtion vastaavan yhteistoimintalainsäädännön piiriin, työnantajan on ennen päätöksentekoa varattava

henkilöstölle tai henkilöstön edustajille tilaisuus tulla kuulluksi edellä mainituista asioista.

32 §. Tietosuojavaltuutetun tehtävät. Ehdotuksella lisättäisiin tietosuojavaltuutetun tehtäviin valvoa 13 a §:ssä tarkoitettua yhteisötillaa tunnistamistietojen käsittelyä luvattoman käytön tilanteissa. Käytännössä on tarpeen keskittää valvontatoimet tiettyihin asiakokonaisuuksiin. Tietosuojavaltuutetun tehtävänä on valvoa henkilötietolain mukaisesti henkilötietojen käsittelyä ja työelämän tietosuojalakia valvovat työsuojeluviranomaiset yhdessä tietosuojavaltuutetun kanssa. Koska yksi suurimmista yhteisötillaa ryhmistä on yritykset työnantajina on johdonmukaista, että tietosuojavaltuutettu valvoo myös tämän lain noudattamista.

33 §. Ohjaus- ja valvontaviranomaisten tiedonsaantioikeus. Säännöksen mukaan Viestintävirastolla ja tietosuojavaltuutetulla on oikeus saada tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi tunnistamistiedot, paikkatiedot ja 20 §:n 2 momentissa tarkoitettut viestit tietyin tarkoin rikostunnusmerkistöihin sidotuin kriteerein. Koska tietoturva koskevaa 20 §:ää ehdotetaan muutettavaksi viestien automaattisen sisällöllisen analyysin suorittamisen sallimiseksi ja tietyissä tilanteissa myös muutoin kuin automaattisen sisällöllisen analyysin keinoin viestien sisältöön voisi puuttua, viittaus lain tiettyyn momenttiin ehdotetaan kumottavaksi. Kyse on valvovien viranomaisten arvioinnista siitä, että jokin rikostunnusmerkistöistä täyttyy ja voidakseen suorittaa tehtävänsä asianmukaisesti, on sekä tunnistamistietojen ja paikkatietojen että viestien saaminen tietyissä lain noudattamisen valvomisen tilanteissa välttämätöntä.

34 §. Valvontaviranomaisten vaitiolovelvollisuus. Ehdotuksella jätettäisiin voimassa olevan lain 34 §:n 1 ja 5 momentti 34 §:ään ja siirrettäisiin 2, 3 ja 4 momentti 34 a §:ään. Kyse on teknisestä muutoksesta.

34 a §. Valvontaviranomaisten tietojen luovuttaminen. Ehdotuksella siirrettäisiin voimassa olevan lain 34 §:n 2, 3 ja 4 momentti 34 a §:ään. Kyse on lähinnä teknisestä muutoksesta. Samalla lisättäisiin 34 a § 1 momentissa Viestintävirastolle oikeus salassapitosäännöksen tai muun tietojen luovuttamiskiellon estämättä luovuttaa tietoturva-

loukkauksia koskevan tiedonkeruun ja selvittämisen yhteydessä saamiaan tunnistamistietoja niille teleyrityksille, lisäarvopalvelun tarjoajille ja yhteisötilaajille, joihin todennäköisesti voi kohdistua tietoturvaloukkaus. Tällöin Viestintävirasto voisi esimerkiksi luovuttaa tiedon siitä IP-osoitteesta, josta tietoturvaan kohdistuva hyökkäys on toteutettu, säännöksessä luetelluille tahoille, jotka puolestaan voivat estää kyseisestä osoitteesta tulevan hyökkäyksen järjestelmissään.

Lisäksi Viestintävirastolle säädettäisiin uuden 3 momentin mukaan oikeus luovuttaa tietoturvaloukkauksia koskevan tiedonkeruun ja selvittämisen yhteydessä saamiaan tunnistamistietoja muissa valtioissa toimiville organisaatioille, joiden tehtävänä on ennalta ehkäistä viestintäverkkoihin ja -palveluihin kohdistuvia tietoturvaloukkauksia. Kyse on Viestintäviraston CERT-FI (Computer Emergency Response Team FICORA) ryhmää vastaavista muiden valtioiden tietoturvaloukkauksia tai havainnointia koordinoivista tahoista, joiden tehtävinä on tietoturvaloukkauksien ennaltaehkäisy, niiden havainnointi ja ratkaisu sekä tietoturvauhkista tiedottaminen.

Tietojen luovuttaminen edellä mainituille tahoille olisi sallittua ehdotetun 4 momentin mukaan ainoastaan siinä laajuudessa kuin on välttämätöntä tietoturvaloukkauksen ennaltaehkäisemiseksi tai torjumiseksi. Tietojen luovuttamisella ei saisi rajoittaa luottamuksellisen viestin ja yksityisyyden suojaa enempiä kuin on välttämätöntä.

Viestintäverkkoihin ja -palveluihin kohdistuvissa tai niiden avulla toteutetuissa tietoturvaloukkaustilanteissa loukkausten ennaltaehkäiseminen sekä jo tapahtuneiden loukkausten selvittäminen on usein mahdotonta pelkästään suomalaisilta toimijoilta saatavilla olevien tietojen perusteella, koska loukkauksen alullepanija käyttää toimintaansa Suomen rajojen ulkopuolella olevia laitteita. Esimerkiksi niin kutsutuissa phishing tapauksissa yksikään huijausviestejä lähettänyt tietokone ei ole ollut suomalaisessa verkossa. Haittaohjelmilla saastutettua konetta käytetään huijausviestien lähettämisen lisäksi usein myös haittaohjelmien jakeluun, verkko- ja viestintäpalveluihin taikka muihin verkon kautta tarjottaviin palveluihin kohdistuvien palvelunestohyökkäysten tekemiseen sekä tieto-

turvaloukkauksen tekijän jälkien piilottamiseen. Näiden oikeudettomasti hallintaan otettujen koneiden avulla toteutettujen tietoturvaloukkausten torjumiseksi on välttämätöntä välittää saastuneita koneita koskevia tietoja kohdevaltion viestintäverkkojen ja -palveluiden tietoturvasta vastaaville organisaatioille.

Tietoturvaloukkausten ennaltaehkäisemiseksi vaihdettavat tiedot ovat tyypillisesti sellaisia tietoja, joita ei esimerkiksi Suomessa voida yhdistää ketään luonnollista henkilöä koskeviksi. Mahdollista on, että ulkomailla ne voidaan yhdistää johonkin laitteeseen ja sitä kautta mahdollisesti tuota laitetta hallinnoivaan henkilöön taikka organisaatioon. Usein viestintäverkkoihin ja palveluihin kohdistuvaa hyökkäystä tai muuta tietoturvaloukkausta palveleva laite on myös oikeudettomasti toisen hallussa eli käytännössä laitteen oikea omistaja ei edes ole tietoinen siitä, että laitetta käytetään tietoturvaloukkausten toteuttamiseen. Tämän kaltaisissa tilanteissa on tietoturvaloukkausten torjumiseksi ja ennaltaehkäisemiseksi välttämätöntä ja oikeasuhtaista luovuttaa tietoja muiden valtioiden tietoturvaloukkausten selvittämistä koordinoiville tahoille, jotta ne voivat välittää tietoa uhkista ja tietoturvaloukkauksiin kytkeytyistä järjestelmistä oman valtionsa teleyrityksille ja yhteisötilaajille.

Tietojen luovuttamiseen tulisi lähtökohtaisesti pyytää suomalaisen viestinnän osapuolen suostumus, esimerkiksi tietoturvaloukkauksen kohteeksi joutuneen organisaation suostumus. Joissain tapauksissa on kuitenkin välttämätöntä luovuttaa tietoja myös viestintää välittävistä järjestelmistä muutoinkin. Esimerkiksi automaattisilla tunkeutumisen havainnointijärjestelmillä voidaan kerätä tietoja, joista ei yksiselitteisesti voida tunnistaa viestinnän vastaanottajaksi tarkoitettua. Kyse voi olla myös teleyrityksen yleisen viestintäpalvelun tarjoamiseen käytettäviin laitteisiin kertyneistä tiedoista, jotka ovat tietoturvaloukkausten lähdeosoitteita. Tällöinkään luovutettavia tietoja ei voida tunnistaa ketään suomalaista henkilöä koskeviksi. Tarpeellista ei yleensä ole luovuttaa tietoa hyökkäyksen kohteesta, vaan sen lähteestä.

Ehdotettuun 4 momenttiin lisättäisiin, että myös 3 momentissa tarkoitettu oikeus luovuttaa tunnistamistietoja rajoittuisi laajuudel-

taan ainoastaan siihen kuin on tarpeen tietoturvaloukkausten ehkäisemiseksi ja selvittämiseksi. Tämän lisäksi luovuttamisella ei saisi rajoittaa luottamuksellisen viestin suojaa enempää kuin on välttämätöntä.

36 a §. *Esitutkintaviranomaisen käsittely-oikeus.* Ehdotetun uuden säännöksen mukaan esitutkintaviranomaisella on oikeus käsitellä 13, 13 a ja 20 §:ssä säädetyissä tapauksissa teleyrityksen, lisäarvopalvelun tarjoajan tai yhteisötilaajan luovuttamia tunnistamistietoja esitutkinnan toteuttamiseksi. Säännös on tarpeen, koska myös esitutkintaviranomaisen oikeudesta käsitellä kyseisiä tietoja on ollut käytännössä epäselvyyttä.

2. Voimaantulo

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2007.

3. Suhde perustuslakiin ja sääntämisyjärjestys

Ehdotettuja säännöksiä tulee tarkastella perustuslaissa säädettyjen perusoikeuksien näkökulmasta. Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu ja henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Viestinnän luottamuksellisuus on perustuslain 10 §:n 2 momentin nojalla jokaiselle kansalaiselle kuuluva perusoikeus. Momentin mukaan kirjeen, puhelun ja muun luottamuksellisen viestin salaisuus on loukkaamaton.

Kyseiset suojeltavat oikeushyvät eivät kuitenkaan ole ehdottomia, sillä niitä joudutaan tietyissä tilanteissa rajoittamaan muun muassa yksilön tai yhteiskunnan turvallisuuden intressissä. Perustuslain 10 §:n 3 momentin mukaan lailla voidaan säätää perusoikeuksien turvaamiseksi tai rikosten selvittämiseksi välttämättömistä kotirauhan piiriin ulottuvista toimenpiteistä. Lailla voidaan säätää lisäksi välttämättömistä rajoituksista viestin salaisuuden yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta taikka kotirauhaa vaarantavien rikosten tutkinnassa, oikeudenkäynnissä ja turvallisuustarkastuksessa sekä vapaudenmenestyksen aikana. Nämä mahdollisuudet rajoittaa

luottamuksellisen viestin suojaa on perusoikeusuudistuksen yhteydessä tarkoitettu tyhjentäväksi luetteloksi (HE 309/1993 vp, s. 54). Luottamuksellisen viestin suojaa koskevan perustuslain sääntelyn ensisijaisena tarkoituksena on perusoikeusuudistuksen esitöiden mukaan suojata luottamukselliseksi tarkoitettujen viestin sisältö ulkopuolisilta. Sääntely antaa kuitenkin turvaa muillekin tällaista viestiä koskeville tiedoille, joilla voi olla merkitystä viestin säilymiselle luottamuksellisena. Esimerkkinä perusteluissa on mainittu puhelujen tunnistamistiedot (HE 309/1993 vp, s. 53).

Lakiehdotuksessa viestinnän luottamuksellisuuden ja yksityisyyden suojaan puuttuvat ja sitä rajoittavat säännökset ovat ehdotetussa 9, 12, 12 a, 13, 13 a ja 14 §:ssä, jossa säädettäisiin tunnistamistietojen käsittelystä sekä 20 §:ssä, jossa säädettäisiin oikeudesta toteuttaa tiettyjä toimenpiteitä tietoturvasta huolehtimiseksi. Perustuslakivaliokunnan mukaan (esimerkiksi PeVL 9/2004 vp) viestin tunnistamistiedot jäävät luottamuksellisen viestin salaisuutta koskevan perusoikeuden ydinalueen ulkopuolelle, eikä niihin sovelleta perustuslain 10 §:n 3 momentin niin sanottua kvalifioitua lakivarausta. Näin ollen mahdollisia rajoituksia voidaan tarkastella perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten kannalta. Tunnistamistietoja joudutaan käsittelemään muun muassa väärinkäytösten selvittämiseksi ja myöskin omaisuuden suojan toteutumisen varmistamiseksi.

Perustuslain 15 §:n mukaan jokaisen omaisuus on turvattu. Omaisuuden pakkolunastuksesta yleiseen tarpeeseen täyttä korvausta vastaan säädetään lailla. Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään käsitellyt omaisuuden suojaa muun muassa lausunnoissa PeVL 1/1996 vp (teletoimintalain muuttaminen), PeVL 47/1996 vp (telemarkkinlaki), PeVL 34/2000 ja PeVL 5/2001 vp (telemarkkinlain muuttaminen) sekä PeVL 8/2002 vp (viestintämarkkinoita koskevan lainsäädännön muuttaminen). Valiokunnan tähänastinen käytäntö voitaneen tiivistää siten, että omaisuuden suojaan kohdistuvat erilaiset velvoitteet ovat omaisuuden erityisluonne huomioon ottaen perustuslainmukaisia, jos velvoitteet perustuvat lain täsmällisiin säännöksiin ja ovat omistajan kannalta kohtuullisia (PeVL 34/2000 vp). Perustuslakiva-

liokunta on lausuntokäytännössään pitänyt keskeisenä myös sitä, että omistajan oma nykyinen ja kohtuullinen tuleva tarve rajoittaa asetettavia velvollisuuksia.

Omistajan roolissa yhteisötilaajia suojataan perinteisesti muun muassa erilaisia yhteiskunnan asettamia velvoitteita vastaan. Kyse on erilaisten intressien ja eri perusoikeuksien välisestä punninnasta. Julkishallinnon ei tule kohtuuttomasti rajoittaa omaisuuden suojan tai muiden perusoikeuksien toteutumista. Samalla julkishallinnon tulisi kuitenkin myös aktiivisin toimenpitein pyrkiä turvaamaan perusoikeuksien toteutuminen. Keskeinen turvattava asia on omaisuuden haltijan riittävien omien toimintamahdollisuuksien turvaaminen. Tietoyhteiskuntakehitys on tuonut mukanaan uusia mahdollisuuksia, mutta samalla myös uudenlaisia yhteisötilaajien omaisuuden suojaan kohdistuvia uhkia mahdollistamalla erilaisia sähköisen viestinnän välinein tapahtuvia väärinkäytöksiä. Tietoyhteiskuntakehityksen seurauksena yhteisötilaajien toiminnot ja niiden toiminnan kannalta elintärkeät tiedot ovat yhä kiinteämmin riippuvaisia viestintäverkoista ja tietojärjestelmistä. Käytäntö on osoittanut, että pelkkä lainvalvonta- tai esitutkintaviranomaisten toiminta ei enää kaikilta osin riitä turvaamaan omaisuuden suojan toteutumista uudessa viestintäverkkoihin perustuvassa toimintaympäristössä. Omistajan oma kohtuullinen tarve vaatii, että sillä on myös itsellään riittävät mahdollisuudet turvata omaisuuden suojansa toteutuminen. Tämän päivän ja huomisen tietoyhteiskunnassa tämä edellyttää välttämättä yhteisötilaajille riittäviä tunnistamistietojen käsittelyoikeuksia erilaisten väärinkäytösten omaisuuden suojaan kohdistuvien haittavaikutusten ehkäisemiseksi ja yhteisötilaajien toimintamahdollisuuksien varmistamiseksi.

Yhteisötilaajien omaisuuden suojan turvaamiseksi nykyisessä tilanteessa ei ole enää mahdollista rajata yhteisötilaajien tunnistamistietoja koskevia käsittelyoikeuksia voimassa olevan sääntelyn mukaisesti. Erilaisten väärinkäytösten yleistymisen pakottaa myös yhteisötilaajat puolustamaan omia intressejään ja omaisuutensa suoja, joka ilman ehdotettuja laajempia käsittelyoikeuksia saataisi vaarantua ja vaarantaa samalla vakavasti yhteisötilaajien toimintaedellytysten jatkumisen. Uhkien jatkuva muuttuminen ja ongel-

mien vaikutusten olennainen laaja-alaisuus tekee väistämättömäksi arvioida yksityisyyden suojan ja omaisuuden suojan välistä painotusta osin uudesta näkökulmasta. Julkishallinnon rooli perusoikeuksien toteutumisen aktiivisena turvaajana edellyttää, että yhteisötilaajille annetaan riittävästi mahdollisuuksia huolehtia omaisuuden suojan toteutumisesta.

Tiettyjen julkishallinnon yhteisötilaajien tehtävänä on huolehtia yksilön ja yhteiskunnan turvallisuudesta. Näiden toimijoiden on välttämätöntä voida käsitellä riittävässä määrin tunnistamistietoja esimerkiksi vakoilun, turvallisuussalaisuuden paljastamisen tai luvattoman tiedustelutoiminnan tilanteissa esimerkiksi silloin, jos mainitut rikokset saattavat vahingoittaa Suomen sisäistä tai ulkoista turvallisuutta, maanpuolustusta, poikkeusoloihin varautumista, Suomen suhteita toiseen valtioon tai esimerkiksi julkista taloutta.

Perustuslain 10 §:n 3 momentin mukaan lailla voidaan säätää välttämättömistä rajoituksista viestin salaisuuteen yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta taikka kotirauhaa vaarantavien rikosten tutkinnassa, oikeudenkäynnissä ja turvallisuustarkastuksissa sekä vapaudenmenetyksen aikana. Ehdotettu tunnistamistietojen käsittelyä koskeva säännös on julkishallinnon yhteisötilaajille välttämätön yksilön ja yhteiskunnan turvallisuutta koskevien viranomaistehtävien toteuttamiseksi.

Ehdotetulla tunnistamistietojen käsittelyoikeudella pyritään suojaamaan yrityssalaisuuksia, joiden liiketaloudellinen ja välillisesti myös kansantaloudellinen merkitys on erittäin suuri. Yrityssalaisuudet myös nauttivat perustuslain turvaamaa omaisuuden suoja. Koska tunnistamistiedot eivät perustuslakivaliokunnan mukaan kuulu luottamuksellisen viestin salaisuuden ydinalueeseen, omaisuudensuojan ja luottamuksellisen viestin salaisuuden välisessä punninnassa omaisuudensuojan toteuttamista on pidettävä painavampana näkökohtana. Ehdotus täyttää näin ollen perusoikeuksien yleisiin rajoitusperusteisiin kuuluvan vaatimuksen painavasta yhteiskunnallisesta tarpeesta.

Ilman ehdotettua käsittelyoikeutta yritykset eivät pysty nopeisiin toimenpiteisiin yrityssalaisuuksiin liittyvien väärinkäytösten havaitsemiseksi ja niiden aiheuttamien vahinkojen

torjumiseksi tai ainakin rajoittamiseksi. Ehdotus täyttää näin ollen myös suhteellisuusperiaatteen sisältämän välttämättömyyskriteerin.

Ehdotettu käsittelyoikeus vastaa ajalliselta ulottuvuudeltaan sähköisen viestinnän tietosuojalain nykyistä 13 §:n säännöstä, jossa rikollista toimintaa koskevan perustellun epäilyn vaatimus seuraa jo lain 8 §:n 3 momentin säännöksestä, jonka mukaan ”käsittely on sallittua ainoastaan käsittelyn tarkoituksen vaatimassa laajuudessa”. Samoin käsittely on lopetettava heti, kun käsittelyn tarkoitus ei enää sitä vaadi.

Käsittelyoikeuden saajan määrittelyä on pidettävä perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten kannalta riittävän täsmällisenä. Käsittelyoikeus voi ylipäättään olla ainoastaan sellaisilla yhteisötilaajilla, joilla on ehdotuksessa tarkoitettuja arvokkaita yritys-salaisuuksia.

Esityksessä käytetty käsittely -termi täyttää perusoikeuksien yleisiin rajoitusedellytyksiin kuuluvan täsmällisyys- ja tarkkarajaisuusvaatimuksen, koska tilanteeseen sovelletaan sähköisen viestinnän tietosuojalain yleisiä säännöksiä ja periaatteita, joiden perustuslakivaliokunta katsoi sähköisen viestinnän tietosuojalaista antamassaan lausunnossa (9/2004 vp) lieventävän käsittely -termin laaja-alaisuuteen liittyviä ongelmia.

Käsittelyoikeuteen turvautumisen edellytykset on ehdotuksessa sidottu yksilöidyissä rikoslain säännöksissä tarkoitettuihin rikoksiin, mikä täyttää riidatta täsmällisyys- ja tarkkarajaisuusvaatimuksen.

Esityksen oikeusturvajärjestelyjen riittävyyden takaavat säännös tietosuojavaltuutetulle tehtävästä ilmoituksesta, säännös tietosuojavaltuutetun valvontatehtävästä, viitauksena yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain 21 §:n mukaiseen yhteistoimintamenettelyyn, säännös velvollisuudesta ilmoittaa yksittäiselle käyttäjälle tunnistamistietojen käsittelystä, säännös vaihtolovelvollisuudesta sekä rikoslain viestintäsalaisuuden loukkaamista koskevien rangaistusäännösten sovellettavuus.

Ehdotus voidaan rinnastaa yksityisyyden suojaa työelämässä koskevan lain työnantajalle sekä sähköisen viestinnän tietosuojalain yhteisötilaajille jo nykyisin antamiin oikeuksiin. Sen sijaan yhteisötilaajan oikeuksia

koskevaa ehdotusta ei voida rinnastaa poliisin tai muun turvallisuusviranomaisen televalvontaoikeuksiin ja niille asetettuihin edellytyksiin. Televalvonnassa on kysymys julkisen vallan ja yksityisen välisistä suhteista, joihin perusoikeussuoja ensisijaisesti kohdistuu. Yhteisötilaajille annettavissa käsittelyoikeuksissa ei ole myöskään kyse julkisen hallintotehtävän hoitamisesta, joten perustuslain 124 §:n säännöksillä julkisen hallintotehtävän uskomisesta yksityisille ei ole merkitystä ehdotuksen valtiosääntöoikeudellisessa arvioinnissa.

Lakiehdotus ei ole ongelmallinen myöskään Euroopan ihmisoikeussopimuksen tai Euroopan neuvoston tietosuojasopimuksen kannalta. Myös EY:n sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivi sallii ehdotetun kaltaisen sääntelyn.

Ehdotetut käsittelyoikeudet on rajattu mahdollisimman yksiselitteisesti ja tarkkarajaisesti. Keskeinen raja perusoikeuksien kannalta on 13 a §:n 3 momentissa ehdotettu henkilöpiiriä koskeva raja, joka rajaa ehdotettua käsittelyoikeutta sekä siltä osin kenellä on käsittelyyn oikeus että myöskin niiden henkilöiden piiriä, joiden tunnistamistietoja saa käsitellä. Sääntely on omaisuuden suojan turvaamiseksi tarpeellinen ja sen aiheuttamat yksityisyyden suojan tai luottamuksellisen viestien suojan rajoitukset ovat järkevissä suhteissa sääntelyn tavoitteen kanssa. Lisäksi oikeuksien käyttäminen on sidottu tiettyihin rikostunnusmerkistöihin ja yhteisötilaajalle on säädetty ilmoitusvelvollisuus lain noudattamista valvovalle viranomaiselle ennen käsittelyn aloittamista. Säännöksellä ei myöskään puututa luottamuksellisten viestien sisältöihin. Perustuslakivaliokunnan mukaan (esimerkiksi PeVL 9/2004 vp) viestin tunnistamistiedot, joita ehdotettu sääntely koskee, jäävät luottamuksellisen viestin salaisuutta koskevan perusoikeuden ydinalueen ulkopuolelle. Tunnistamistietojen käsittelystä väärinkäytösten omaisuuden suojaan kohdistuvien haittavaikutusten minimoimiseksi on yleensä kyse yhteisötilaajien toiminnalle välttämättömän tiedon suojaamisesta. Perustuslakivaliokunta on tietoturvan osalta todennut, että tietoliikenteen ja tietoturvallisuuden vaarantumisesta voidaan nykyään pitää riskinä yksilön ja yhteiskunnan laajasti ymmärretyn turvallisuuden kannalta (PeVL

9/2004vp). Ehdotettu käsittelyoikeus on välttämätön, jotta yhteisötilaajat voisivat kohutuullisessa määrin huolehtia omalta osaltaan niiden omaisuuden suojaan liittyvien oikeuksiensa toteutumisesta. Tämän vuoksi ehdotus ei ole yhteisötilaajan tunnistamistietojen käsittelyä koskevan sääntelyn osalta ristiriidassa perustuslain yksityisyyden suojan tai luottamuksellisen viestin suojan kanssa.

Ehdotuksen tietoturvasta huolehtimista koskevat säännökset edellyttävät puuttumista luottamuksellisen viestin suojan piiriin. Perustuslakivaliokunta on kuitenkin tietoturvan osalta todennut, että tietoliikenteen ja tietoturvallisuuden vaarantumista voidaan nykyään pitää riskinä yksilön ja yhteiskunnan laajasti ymmärretyä turvallisuuden kannalta (PeVL 9/2004). Tietoturva on väline, jonka turvaaminen on tänä päivänä välttämätöntä yhteiskunnan toimivuuden ja yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamiseksi. Riittävien toimintamahdollisuuksien turvaaminen on välttämätöntä myös sananvapauden, hengen ja terveyden sekä omaisuuden suojan toteutumisen kannalta. Uhkien jatkuva muuttuminen ja ongelmien vaikutusten olennainen

laaja-alaistuminen tekee väistämättömäksi arvioida yksityisyyden suojan ja tietoturvan intressien välistä painotusta uudesta näkökulmasta.

Esityksessä on pyritty sovittamaan yhteen toisaalta tilaajien ja käyttäjien yksityisyyden suoja ja toisaalta yhteisötilaajien sekä viranomaisten tarpeet sähköisen viestinnän erityispiirteet huomioon ottaen. Säännökset on pyritty laatimaan mahdollisimman tarkkarajaisiksi ja täsmällisiksi. Rajoitusten ei voida myöskään katsoa ylittävän sitä, mikä on välttämätöntä niillä tavoiteltavan hyväksyttävän tarkoituksen saavuttamiseksi, joten ne ovat myös suhteellisuusperiaatteen mukaisia. Ehdotus ei ole valtiosääntöoikeudelliselta kannalta ongelmallinen ja ehdotus täyttää kaikilta osin perusoikeuksien yleiset rajoitusperusteet.

Edellä kerrotuilla perusteilla katsotaan, että lakiehdotus voitaisiin käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Toivottavana kuitenkin pidetään, että esityksestä hankitaan perustuslakivaliokunnan lausunto.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus

Laki

sähköisen viestinnän tietosuojalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 16 päivänä kesäkuuta 2004 annetun sähköisen viestinnän tietosuojalain (516/2004) 9, 12–14 ja 20 §, 32 § ja 33 §:n 3 momentin johdantokappale, 34 § sekä *lisätään* 8 §:ään uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyy 4 momentiksi, lakiin uusi 12 a ja 13 a §, 24 §:ään uusi 4 momentti, jolloin muutettu 4 momentti ja nykyinen 5 ja 6 momentti siirtyvät 5–7 momentiksi, 34 a ja 36 a § seuraavasti:

8 §

Yleiset käsittelysäännöt

Sillä, joka vastaa perintökaaren (40/1965) 18 ja 19 luvussa tarkoitettua kuolinpesän hallinnosta, on oikeus käsitellä kuolleen henkilön viestejä ja niihin liittyviä tunnistamistietoja siten kuin 1 momentissa viestinnän osapuolen oikeudesta säädetään.

viestintäpalvelun tai lisäarvopalvelun teknistä kehittämistä varten.

Yhteisötilaaja voi käsitellä tunnistamistietoja oman viestintäverkkonsa ja siihen liitetyn oman palvelunsa teknistä kehittämistä varten.

Ennen 1 ja 2 momentissa tarkoitetun käsittelyn aloittamista teleyrityksen ja lisäarvopalvelun tarjoajan on ilmoitettava tilaajalle tai käyttäjälle ja yhteisötilaajan ilmoitettava käyttäjälle, millaisia tunnistamistietoja käsitellään ja kuinka kauan niiden käsittely kestää.

9 §

Tunnistamistietojen käsittely palvelujen toteuttamiseksi ja käyttämiseksi

Tunnistamistietoja saa käsitellä siinä määrin kuin se on tarpeen verkkopalvelun, viestintäpalvelun tai lisäarvopalvelun toteuttamiseksi ja käyttämiseksi sekä jäljempänä säädettyllä tavalla tietoturvasta huolehtimiseksi.

Tunnistamistietoja saa käsitellä vain teleyrityksen, lisäarvopalvelun tarjoajan, yhteisötilaajan ja tilaajana olevan oikeushenkilön palveluksessa oleva sekä näiden lukuun toimiva luonnollinen henkilö, jonka tehtävänä on käsitellä tietoja 1 momentissa ja 10–12 a, 13, 13 a, 13 b ja 14 §:ssä erikseen säädettyjen tarkoitusten toteuttamiseksi.

12 §

Käsittely teknistä kehittämistä varten

Teleyritys ja lisäarvopalvelun tarjoaja voi käsitellä tunnistamistietoja verkkopalvelun,

12 a §

Käsittely tilastollista analyysiä varten

Teleyritys ja lisäarvopalvelun tarjoaja voi käsitellä verkkopalvelun, viestintäpalvelun tai lisäarvopalvelun tunnistamistietoja ja yhteisötilaaja voi käsitellä oman viestintäverkkonsa tai siihen liitetyn oman palvelunsa tunnistamistietoja tilastollista analyysiä varten, jos:

1) tilastollista analyysiä ei voida tuottaa tai sen tarkoituksena olevaa tiedontarvetta toteuttaa ilman tunnistamistietojen käsittelyä; ja

2) itse tilastollisesta analyysistä ei voida tunnistaa yksittäistä luonnollista henkilöä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu edellytyksin tilaajana oleva oikeushenkilö voi käsitellä liittymänsä ja päätelaitteensa tunnistamistietoja tilastollista analyysiä varten.

13 §

Teleyrityksen ja lisäarvopalvelun tarjoajan käsittelyoikeus väärinkäytöstapauksissa

Teleyritys ja lisäarvopalvelun tarjoaja voi käsitellä tunnistamistietoja, jos se on tarpeen verkkopalvelun, viestintäpalvelun tai lisäarvopalvelun maksullisen palvelun käyttöä maksutta tai muiden siihen rinnastuvien käyttöä koskevien väärinkäytösten havaitsemiseksi, estämiseksi ja selvittämiseksi sekä esitutkintaan saattamiseksi.

Viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa tarkoitettujen tunnistamistietojen käsittelyn teknisestä toteuttamisesta.

13 a §

Yhteisötilaajan käsittelyoikeus väärinkäytöstapauksissa

Yhteisötilaaja voi käsitellä tunnistamistietoja viestintäverkkojensa ja palvelujensa rikoslain (39/1889) 28 luvun 7 ja 8 §:ssä tarkoitettua luvattoman käytön ja käytöstä aiheutuvien kustannusten havaitsemiseksi, estämiseksi ja selvittämiseksi sekä esitutkintaan saattamiseksi.

Yhteisötilaaja voi käsitellä tunnistamistietoja rikoslain 12 luvun 5–9 §:ssä tarkoitettua vakoilun, turvallisuussalaisuuden paljastamisen ja luvattoman tiedustelutoiminnan sekä rikoslain 30 luvun 4–6 §:ssä tarkoitettua yritysvakoilun, yrityssalaisuuden rikkomisen ja yrityssalaisuuden väärinkäytön havaitsemiseksi, estämiseksi ja selvittämiseksi sekä esitutkintaan saattamiseksi, jos mainitut rikokset saattavat vahingoittaa Suomen sisäistä tai ulkoista turvallisuutta, maanpuolustusta tai poikkeusoloihin varautumista, Suomen suhteita toiseen valtioon tai kansainväliseen järjestöön, julkista taloutta taikka yksityisen huomattavan arvokasta liike- tai ammatillisuutta tai muuta tähän rinnastettavaa erittäin merkittävää yksityistä taloudellista etua.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu tunnistamistietojen käsittely tulee rajoittaa ainoastaan niiden henkilöiden tunnistamistietoihin, joilla on pääsy sellaisiin yhteisötilaajan tietoihin,

joiden avulla on mahdollista toteuttaa jokin 2 momentissa tarkoitetuista rikoksista momentissa edellytetyllä tavalla.

Yhteisötilaajan tulee tehdä kirjallinen ilmoitus tietosuojavaltuutetulle ennen 2 momentissa tarkoitettujen tunnistamistietojen käsittelyn aloittamista. Ilmoituksessa tulee yksilöidä mahdollisimman tarkasti tunnistamistietojen käsittelyn tarkoitus ja käsittelyn tarkoituksen toteutumisen kannalta välttämättömät toimenpiteet. Lisäksi yhteisötilaajan on laadittava kirjallinen ohje, jossa määritellään ne perusteet, joiden nojalla tunnistamistietoja 2 momentin perusteella voidaan käsitellä.

Tunnistamistietoja saavat käsitellä 1 ja 2 momentissa mainituilla perusteilla vain ne yhteisötilaajan viestintäverkon ylläpidosta ja tietoturvasta sekä yhteisötilaajan turvallisuudesta huolehtivat henkilöt, joiden tehtäviin tunnistamistietojen käsittely asiallisesti ja perustellusti kuuluu. Yhteisötilaajan on nimettävä nämä henkilöt tai määriteltävä edellä mainitut tehtävät. Tunnistamistietoja käsittelevät henkilöt eivät saa ilmaista näitä tietoja sivullisille.

Jos yksittäisen käyttäjän tunnistamistietoja on käsitelty 1 ja 2 momentissa tarkoitetuilla perusteilla ja jos käsittelyn perusteella on tarkoitus ryhtyä hänen oikeusasemaansa vaikuttaviin toimiin, tunnistamistietojen käsittelystä on tiedotettava hänelle heti, kun se voi tapahtua käsittelyn tarkoitusta vaarantamatta. Tunnistamistietojen käsittely ja ohje sekä niistä tiedottaminen kuuluvat työnantajan ja työntekijöiden välisen yhteistoiminnan ja tiedottamisen piiriin siten, kuin siitä säädetään yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain (759/2004) 21 §:ssä.

14 §

Käsittely teknisen vian tai virheen havaitsemiseksi

Teleyritys, lisäarvopalvelun tarjoaja ja yhteisötilaaja voi käsitellä tunnistamistietoja, jos se on tarpeen viestinnän välittämisessä tapahtuneen vian tai virheen havaitsemiseksi, estämiseksi ja selvittämiseksi.

20 §

Toimenpiteet tietoturvan toteuttamiseksi

Viestintäverkkojen tai niihin liitettyjen palvelujen tietoturvalle haittaa aiheuttavien toimenpiteiden havaitsemiseksi, estämiseksi, selvittämiseksi ja esitutkintaan saattamiseksi sekä tietoturvaan kohdistuvien häiriöiden poistamiseksi teleyrityksellä, lisäarvopalvelun tarjoajalla tai yhteisötilaajalla sekä niiden lukuun toimivalla on oikeus ryhtyä välttämättömiin toimiin 19 §:ssä tarkoitettua tietoturvan varmistamiseksi:

- 1) suorittamalla viestin automaattisen sisällöllisen analyysin;
- 2) estämällä tai rajoittamalla sähköpostiviestien, tekstiviestien ja muiden vastaavien viestien välittäminen ja vastaanottaminen;
- 3) poistamalla tietoturvaan vaarantavat haittaohjelmat viesteistä; sekä
- 4) toteuttamalla muut näihin rinnastettavat toimet.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuihin toimiin saa ryhtyä vain, jos toimet ovat välttämättömiä verkkopalvelun, viestintäpalvelun, lisäarvopalvelun tai yhteisötilaajan viestintäverkon tai siihen liitetyn oman palvelun taikka viestin vastaanottajan viestintämahdollisuuksien turvaamiseksi tai viestintäpalvelujen kautta laajamittaisesti toteutettavien rikoslain 37 luvun 11 §:n mukaisten maksuvälinepetosten valmistelun ehkäisemiseksi.

Jos on ilmeistä, ettei 1 momentissa tarkoitettulla automaattisella sisällöllisellä analyysillä pystytä turvaamaan 2 momentissa tarkoitettujen tavoitteiden toteutumista, yksittäisen viestin sisältöä saa käsitellä muutoin kuin automaattisen sisällöllisen analyysin keinoin. Muutoin kuin automaattisin sisällöllisin keinoin toteutetusta viestin sisällön käsittelystä on ilmoitettava viestin lähettäjälle ja vastaanottajalle, jollei ilmoittamisella todennäköisesti vaaranneta 2 momentissa tarkoitettujen tavoitteiden toteutumista.

Edellä tässä pykälässä tarkoitettut toimenpiteet on toteutettava huolellisesti ja ne on mitoitettava torjuttavan häiriön vakavuuteen. Toimenpiteitä toteutettaessa ei saa rajoittaa sananvapautta taikka luottamuksellisen viestin tai yksityisyyden suojaa enempää kuin on välttämätöntä. Toimenpiteet on lopetettava heti, kun niiden toteuttamiselle ei enää ole tässä pykälässä säädettyjä edellytyksiä.

Viestintävirasto voi antaa teleyrityksille ja lisäarvopalvelun tarjoajille tarkempia määräyksiä tietoturvaloukkausten tässä pykälässä

tarkoitettua teknisestä torjumisesta ja tietoturvaan kohdistuvien häiriöiden poistamisesta.

24 §

Laskun yhteyskohtainen erittely

Edellä 3 momentissa tarkoitettu yhteyskohtainen erittely on annettava maksutta kolmen kuukauden kuluessa laskun eräpäivästä.

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, teleyrityksen on eriteltävä tilaajalle tai käyttäjälle muut kuin viestintäpalvelusta aiheutuvat maksut yhteyskittäin täydellisesti.

32 §

Tietosuojavaltuutetun tehtävät

Tietosuojavaltuutetun tehtävänä on valvoa:

- 1) 13 a §:ssä tarkoitettua yhteisötilaajan tunnistamistietojen käsittelyä;
- 2) 4 luvussa tarkoitettua paikkatietojen käsittelyä;
- 3) 25 §:ssä tarkoitettuja puhelinluetteloita ja muita tilaajaluetteloita sekä numerotiedosta koskevien säännösten noudattamista;
- 4) 7 lukuun sisältyvien suoramarkkinointia koskevien säännösten noudattamista;
- 5) jäljempänä 9 lukuun sisältyvien tiedonsaantioikeuksia ja vaitiolovelvollisuutta koskevien säännösten noudattamista paikkatietojen osalta.

33 §

Ohjaus- ja valvontaviranomaisten tiedonsaantioikeus

Viestintävirastolla ja tietosuojavaltuutetulla on oikeus saada tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi tunnistamistiedot, paikkatiedot ja viestit, jos ne ovat tarpeen käsittelyä, 7 §:ssä tarkoitettujen tietojen käyttöä tai suoramarkkinointia koskevien säännösten

valvomiseksi tai merkittävien tietoturvaloukkausten ja -uhkien selvittämiseksi ja jos Viestintäviraston tai tietosuojavaltuutetun arvion mukaan on syytä epäillä, että jokin seuraavista tunnusmerkistöistä täyttyy:

34 §

Valvontaviranomaisten vaitiolovelvollisuus

Viestintäviraston ja tietosuojavaltuutetun 33 §:n 3 momentin nojalla saamat tiedot luottamuksellisista viesteistä, tunnistamistiedoista ja paikkatiedoista on pidettävä salassa.

Muilta osin valvontaviranomaisten tietojen salassapidosta on voimassa, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään.

34 a §

Valvontaviranomaisten tietojen luovuttaminen

Viestintävirastolla ja tietosuojavaltuutetulla on muun kuin 34 §:n 1 momentissa tarkoitetun salassapitosäännöksen tai muun tietojen luovuttamista koskevan rajoituksen estämättä oikeus luovuttaa tässä laissa säädettyjä tehtäviä suorittaessaan saamiaan 33 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tietoja liikenne- ja viestintäministeriölle.

Viestintävirastolla on 34 §:n 1 momentissa tarkoitettun salassapitosäännöksen tai muun tietojen luovuttamista koskevan rajoituksen estämättä oikeus luovuttaa tietoturvaloukkauksia koskevan tiedonkeruun ja selvittämisen yhteydessä saamiaan tunnistamistietoja niille teleyrityksille, lisäarvopalvelun tarjoajille ja yhteisötilaajille, joita on käytetty

hyväksi tietoturvaloukkauksessa tai jotka ovat joutuneet tietoturvaloukkauksen kohteiksi taikka joihin todennäköisesti voi kohdistua tietoturvaloukkaus, jos Viestintäviraston arvion mukaan on syytä epäillä, että jokin 33 §:n 3 momentin 1–10 kohdassa mainittu tunnusmerkistö toteutuu.

Viestintävirastolla on 34 §:n 1 momentissa tarkoitettun salassapitosäännöksen estämättä oikeus luovuttaa tietoturvaloukkauksia koskevan tiedonkeruun ja selvittämisen yhteydessä saamiaan tunnistamistietoja muissa valtioissa toimiville organisaatioille, joiden tehtävänä on ennalta ehkäistä tai selvittää viestintäverkkoihin ja -palveluihin kohdistuvia tietoturvaloukkauksia.

Viestintävirastolla on oikeus luovuttaa 2 ja 3 momentissa tarkoitettuja tunnistamistietoja ainoastaan siinä laajuudessa kuin se on tarpeen tietoturvaloukkausten ehkäisemiseksi ja selvittämiseksi. Tietojen luovuttamisella ei saa rajoittaa luottamuksellisen viestin ja yksityisyyden suojaa enempää kuin on välttämätöntä.

36 a §

Esitutkintaviranomaisen käsittelyoikeus

Esitutkintaviranomaisella on oikeus käsitellä 13, 13 a ja 20 §:ssä säädetyissä tapauksissa teleyrityksen, lisäarvopalvelun tarjoajan ja yhteisötilaajan luovuttamia tunnistamistietoja esitutkinnan toteuttamiseksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Helsingissä päivänä kuuta 2006

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Laki**sähköisen viestinnän tietosuojalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 16 päivänä kesäkuuta 2004 annetun sähköisen viestinnän tietosuojalain (516/2004) 9, 12–14 ja 20 §, 32 § ja 33 §:n 3 momentin johdantokappale, 34 § sekä *lisätään* 8 §:ään uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyy 4 momentiksi, lakiin uusi 12 a ja 13 a §, 24 §:ään uusi 4 momentti, jolloin muutettu 4 momentti ja nykyinen 5 ja 6 momentti siirtyvät 5–7 momentiksi, 34 a ja 36 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

8 §
Yleiset käsittelysäännöt

Sillä, joka vastaa perintökaaren (40/1965) 18 ja 19 luvussa tarkoitettusta kuolinpesän hallinnosta, on oikeus käsitellä kuolleen henkilön viestejä ja niihin liittyviä tunnistamistietoja siten kuin 1 momentissa viestinnän osapuolen oikeudesta säädetään.

9 §

Tunnistamistietojen käsittely palvelujen toteuttamiseksi ja käyttämiseksi

Tunnistamistietoja saa käsitellä siinä määrin kuin se on tarpeen verkkopalvelun, viestintäpalvelun tai lisäarvopalvelun toteuttamiseksi ja käyttämiseksi sekä näiden tietoturvasta huolehtimiseksi.

Tunnistamistietoja saa käsitellä vain teleyrityksen, lisäarvopalvelun tarjoajan ja yhteisötilaajan palveluksessa oleva sekä näiden lukuun toimiva luonnollinen henkilö, jonka tehtävänä on käsitellä tietoja 1 momentissa ja 10–14 §:ssä erikseen säädettyjen tarkoitusten toteuttamiseksi.

9 §

Tunnistamistietojen käsittely palvelujen toteuttamiseksi ja käyttämiseksi

Tunnistamistietoja saa käsitellä siinä määrin kuin se on tarpeen verkkopalvelun, viestintäpalvelun tai lisäarvopalvelun toteuttamiseksi ja käyttämiseksi sekä *jäljempänä säädetyllä tavalla* tietoturvasta huolehtimiseksi.

Tunnistamistietoja saa käsitellä vain teleyrityksen, lisäarvopalvelun tarjoajan, yhteisötilaajan ja tilaajana olevan oikeushenkilön palveluksessa oleva sekä näiden lukuun toimiva luonnollinen henkilö, jonka tehtävänä on käsitellä tietoja 1 momentissa ja 10–12 a, 13, 13 a, 13 b ja 14 §:ssä erik-

12 §

Käsittely teknistä kehittämistä varten

Teleyritys ja lisäarvopalvelun tarjoaja voi käsitellä tunnistamistietoja palvelujen teknistä kehittämistä varten.

Ennen 1 momentissa tarkoitetun käsittelyn aloittamista teleyrityksen ja lisäarvopalvelun tarjoajan on ilmoitettava tilaajalle tai käyttäjälle, millaisia tunnistamistietoja käsitellään ja kuinka kauan niiden käsittely kestää.

Yhteisötilaaja voi käsitellä tunnistamistietoja oman toimintansa teknistä kehittämistä varten.

13 §

Käsittely väärinkäytötapauksissa

Teleyritys, lisäarvopalvelun tarjoaja ja yhteisötilaaja voi käsitellä tunnistamistietoja, jos se on tarpeen verkkopalvelun, viestintäpalvelun tai lisäarvopalvelun yksittäisten

seen säädettyjen tarkoitusten toteuttamiseksi.

12 §

Käsittely teknistä kehittämistä varten

Teleyritys ja lisäarvopalvelun tarjoaja voi käsitellä tunnistamistietoja verkkopalvelun, viestintäpalvelun tai lisäarvopalvelun teknistä kehittämistä varten.

Yhteisötilaaja voi käsitellä tunnistamistietoja oman viestintäverkkonsa ja siihen liitetyn oman palvelunsa teknistä kehittämistä varten.

Ennen 1 ja 2 momentissa tarkoitetun käsittelyn aloittamista teleyrityksen ja lisäarvopalvelun tarjoajan on ilmoitettava tilaajalle tai käyttäjälle ja yhteisötilaajan on ilmoitettava käyttäjälle, millaisia tunnistamistietoja käsitellään ja kuinka kauan niiden käsittely kestää.

12 a §

Käsittely tilastollista analyysiä varten

Teleyritys ja lisäarvopalvelun tarjoaja voi käsitellä verkkopalvelun, viestintäpalvelun ja lisäarvopalvelun tunnistamistietoja ja yhteisötilaaja voi käsitellä oman viestintäverkkonsa tai siihen liitetyn oman palvelunsa tunnistamistietoja tilastollista analyysiä varten, jos:

1) tilastollista analyysiä ei voida tuottaa tai sen tarkoituksena olevaa tiedontarvetta toteuttaa ilman tunnistamistietojen käsittelyä; ja

2) itse tilastollisesta analyysistä ei voida tunnistaa yksittäistä luonnollista henkilöä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu edellytyksin tilaajana oleva oikeushenkilö voi käsitellä liittymänsä ja päätelaitteensa tunnistamistietoja tilastollista analyysiä varten.

13 §

Teleyrityksen ja lisäarvopalvelun tarjoajan käsittelyoikeus väärinkäytötapauksissa

Teleyritys ja lisäarvopalvelun tarjoaja voi käsitellä tunnistamistietoja, jos se on tarpeen verkkopalvelun, viestintäpalvelun tai lisäarvopalvelun maksullisen palvelun käyt-

maksullisten palvelujen käyttöä maksutta tai muiden siihen rinnastuvien käyttöä koskevien väärinkäytösten havaitsemiseksi, estämiseksi ja selvittämiseksi sekä esitutkintaan saattamiseksi.

töä maksutta tai muiden siihen rinnastuvien käyttöä koskevien väärinkäytösten havaitsemiseksi, estämiseksi ja selvittämiseksi sekä esitutkintaan saattamiseksi.

Viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa tarkoitetun tunnistamistietojen käsittelyn teknisestä toteuttamisesta.

13 a §

Yhteisötilaajan käsittelyoikeus väärinkäytötapauksissa

Yhteisötilaaja voi käsitellä tunnistamistietoja viestintäverkkojensa ja palvelujensa rikoslain (39/1889) 28 luvun 7 ja 8 §:ssä tarkoitetun luvattoman käytön ja käytöstä aiheutuvien kustannusten havaitsemiseksi, estämiseksi ja selvittämiseksi sekä esitutkintaan saattamiseksi.

Yhteisötilaaja voi käsitellä tunnistamistietoja rikoslain 12 luvun 5–9 §:ssä tarkoitetun vakoilun, turvallisuussalaisuuden paljastamisen ja luvattoman tiedustelutoiminnan sekä rikoslain 30 luvun 4–6 §:ssä tarkoitetun yritysvakoilun, yrityssalaisuuden rikkomisen ja yrityssalaisuuden väärinkäytön havaitsemiseksi, estämiseksi ja selvittämiseksi sekä esitutkintaan saattamiseksi, jos mainitut rikokset saattavat vahingoittaa Suomen sisäistä tai ulkoista turvallisuutta, maanpuolustusta tai poikkeusoloihin varautumista, Suomen suhteita toiseen valtioon tai kansainväliseen järjestykseen, julkista taloutta taikka yksityisen huomattavan arvokasta liike- tai ammattisalaisuutta tai muuta tähän rinnastettavaa erittäin merkittävää yksityistä taloudellista etua.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu tunnistamistietojen käsittely tulee rajoittaa ainoastaan niiden henkilöiden tunnistamistietoihin, joilla on pääsy sellaisiin yhteisötilaajan tietoihin, joiden avulla on mahdollista toteuttaa jokin 2 momentissa tarkoitetuista rikoksista momentissa edellytetyllä tavalla.

Yhteisötilaajan tulee tehdä kirjallinen ilmoitus tietosuojavaltuutetulle ennen 2 momentissa tarkoitetun tunnistamistietojen käsittelyn aloittamista. Ilmoituksessa tulee yksilöidä mahdollisimman tarkasti tunnistamistietojen käsittelyn tarkoitus ja käsittelyn

tarkoituksen toteutumisen kannalta välttämättömät toimenpiteet. Lisäksi yhteisötilaajan on laadittava kirjallinen ohje, jossa määritellään ne perusteet, joiden nojalla tunnistamistietoja 2 momentin perusteella voidaan käsitellä.

Tunnistamistietoja saavat käsitellä 1 ja 2 momentissa mainituilla perusteilla vain ne yhteisötilaajan viestintäverkon ylläpidosta ja tietoturvasta sekä yhteisötilaajan turvallisuudesta huolehtivat henkilöt, joiden tehtäviin tunnistamistietojen käsittely asiallisesti ja perustellusti kuuluu. Yhteisötilaajan on nimettävä nämä henkilöt tai määriteltävä edellä mainitut tehtävät. Tunnistamistietoja käsittelevät henkilöt eivät saa ilmaista näitä tietoja sivullisille.

Jos yksittäisen käyttäjän tunnistamistietoja on käsitelty 1 ja 2 momentissa tarkoitetuilla perusteilla ja jos käsittelyn perusteella on tarkoitus ryhtyä hänen oikeusasemaansa vaikuttaviin toimiin, tunnistamistietojen käsittelystä on tiedotettava hänelle heti, kun se voi tapahtua käsittelyn tarkoitusta vaarantamatta. Tunnistamistietojen käsittely ja ohje sekä niistä tiedottaminen kuuluvat työnantajan ja työntekijöiden välisen yhteistoiminnan ja tiedottamisen piiriin siten, kuin siitä säädetään yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain (759/2004) 21 §:ssä.

14 §

Käsittely teknisen vian tai virheen havaitsemiseksi

Teleyritys, lisäarvopalvelun tarjoaja ja yhteisötilaaja voi käsitellä tunnistamistietoja, jos se on tarpeen viestinnän välittämisessä tapahtuneen vian tai virheen havaitsemiseksi.

20 §

Toimenpiteet tietoturvan toteuttamiseksi

Tietoturvaloukkausten torjumiseksi ja tietoturvaan kohdistuvien häiriöiden poistamiseksi teleyrityksellä, lisäarvopalvelun tarjoajalla tai yhteisötilaajalla ja näiden lukuun toimivalla on oikeus ryhtyä välttämättömiin toimiin 19 §:ssä tarkoitetun tietoturvan var-

14 §

Käsittely teknisen vian tai virheen havaitsemiseksi

Teleyritys, lisäarvopalvelun tarjoaja ja yhteisötilaaja voi käsitellä tunnistamistietoja, jos se on tarpeen viestinnän välittämisessä tapahtuneen vian tai virheen havaitsemiseksi, estämiseksi ja selvittämiseksi.

20 §

Toimenpiteet tietoturvan toteuttamiseksi

Viestintäverkkojen tai niihin liitettyjen palvelujen tietoturvalle haittaa aiheuttavien toimenpiteiden havaitsemiseksi, estämiseksi, selvittämiseksi ja esitutkintaan saattamiseksi sekä tietoturvaan kohdistuvien häiriöiden poistamiseksi teleyrityksellä, lisäar-

mistamiseksi:

- 1) estämällä sähköpostiviestien, tekstiviestien ja muiden vastaavien viestien välittäminen ja vastaanottaminen;
- 2) poistamalla tietoturvaan vaarantavat haittaohjelmat viesteistä; sekä
- 3) toteuttamalla muut näihin rinnastettavat teknisluonteiset toimet.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuihin toimiin saa ryhtyä vain, jos toimet ovat välttämättömiä verkkopalvelujen tai viestintäpalvelujen taikka viestin vastaanottajan viestintämahdollisuuksien turvaamiseksi.

Viestin sisältöön saa puuttua ainoastaan teknisin keinoin viestin tarkastamiseksi ja poistamiseksi, jos on todennäköisiä syitä epäillä viestin sisältävän sellaisen tietokoneohjelman tai ohjelmakäskeyjen sarjan, jota tarkoitetaan rikoslain (39/1889) 34 luvun 9 a §:n 1 kohdassa tai jos on todennäköisiä syitä epäillä, että viestiä käytetään rikoslain 38 luvun 5 §:ssä säädettyyn tietoliikenteen häirintään.

Toimenpiteet on toteutettava huolellisesti ja ne on mitoitettava torjuttavan häiriön vakavuuteen. Toimenpiteitä toteutettaessa ei saa rajoittaa sananvapautta taikka luottamuksellisen viestin tai yksityisyyden suojaa enempää kuin on välttämätöntä verkkopalvelujen tai viestintäpalvelujen taikka viestin vastaanottajan viestintämahdollisuuksien turvaamiseksi. Toimenpiteet on lopetettava heti, kun niiden toteuttamiselle ei enää ole tässä pykälässä säädettyjä edellytyksiä.

Viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä tietoturvaloukkausten tässä pykälässä tarkoitettua teknisestä torjumisesta ja tietoturvaan kohdistuvien häiriöiden poistamisesta.

vopalvelun tarjoajalla tai yhteisötilaajalla ja niiden lukuun toimivalla on oikeus ryhtyä välttämättömiin toimiin 19 §:ssä tarkoitettua tietoturvan varmistamiseksi:

- 1) suorittamalla viestin automaattisen sisällöllisen analyysin;
- 2) estämällä tai rajoittamalla sähköpostiviestien, tekstiviestien ja muiden vastaavien viestien välittäminen ja vastaanottaminen;
- 3) poistamalla tietoturvaan vaarantavat haittaohjelmat viesteistä; sekä
- 4) toteuttamalla muut näihin rinnastettavat teknisluonteiset toimet.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuihin toimiin saa ryhtyä vain, jos toimet ovat välttämättömiä verkkopalvelun, viestintäpalvelun, lisäarvopalvelun tai yhteisötilaajan viestintäverkon tai siihen liitetyn oman palvelun taikka viestin vastaanottajan viestintämahdollisuuksien turvaamiseksi tai viestintäpalvelujen kautta laajamittaisesti toteutettavien rikoslain 37 luvun 11 §:n mukaisten maksuvälinepetosten valmistelun ehkäisemiseksi.

Jos on ilmeistä, ettei 1 momentissa tarkoitettulla automaattisella sisällöllisellä analyysillä pystytä turvaamaan 2 momentissa tarkoitettujen tavoitteiden toteutumista, yksittäisen viestin sisältöä saa käsitellä muutoin kuin automaattisen sisällöllisen analyysin keinoin. Muutoin kuin automaattisin sisällöllisin keinoin toteutusta viestin sisällön käsittelystä on ilmoitettava viestin lähettäjälle ja vastaanottajalle, jollei ilmoittamisella todennäköisesti vaaranneta 2 momentissa tarkoitettujen tavoitteiden toteutumista.

Edellä tässä pykälässä tarkoitetut toimenpiteet on toteutettava huolellisesti ja ne on mitoitettava torjuttavan häiriön vakavuuteen. Toimenpiteitä toteutettaessa ei saa rajoittaa sananvapautta taikka luottamuksellisen viestin tai yksityisyyden suojaa enempää kuin on välttämätöntä. Toimenpiteet on lopetettava heti, kun niiden toteuttamiselle ei enää ole tässä pykälässä säädettyjä edellytyksiä.

Viestintävirasto voi antaa teleyrityksille ja lisäarvopalvelun tarjoajille tarkempia määräyksiä tietoturvaloukkausten tässä pykälässä tarkoitettua teknisestä torjumisesta ja tietoturvaan kohdistuvien häiriöiden poistamisesta.

24 §

Laskun yhteyskohtainen erittely

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, teleyrityksen on annettava tilaajalle erittely palvelutyypeittäin sellaisista yhteysistä, joista aiheutuu tilaajalle muita kuin viestintäpalvelun käytöstä johtuvia maksuja.

24 §

Laskun yhteyskohtainen erittely

Edellä 3 momentissa tarkoitettu yhteyskohtainen erittely on annettava maksutta kolmen kuukauden kuluessa laskun eräpäivästä.

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, teleyrityksen on eriteltävä tilaajalle tai käyttäjälle muut kuin viestintäpalvelusta aiheutuvat maksut yhteysittäin täydellisesti.

32 §

Tietosuojavalvottujen tehtävät

Tietosuojavalvottujen tehtävänä on valvoa:

- 1) edellä 4 luvussa tarkoitettua paikkatietojen käsittelyä;
- 2) edellä 25 §:ssä tarkoitettuja puhelinluetteloita ja muita tilaajaluetteloita sekä numerotiedotusta koskevien säännösten noudattamista;
- 3) edellä 7 lukuun sisältyvien suoramarkkinointia koskevien säännösten noudattamista; sekä
- 4) jäljempänä 9 lukuun sisältyvien tiedonsaantioikeuksia ja vaitiolovelvollisuutta koskevien säännösten noudattamista paikkatietojen osalta.

32 §

Tietosuojavalvottujen tehtävät

Tietosuojavalvottujen tehtävänä on valvoa:

- 1) 13 a §:ssä tarkoitettua yhteisötilaajan tunnistamistietojen käsittelyä;
- 2) 4 luvussa tarkoitettua paikkatietojen käsittelyä;
- 3) 25 §:ssä tarkoitettuja puhelinluetteloita ja muita tilaajaluetteloita sekä numerotiedotusta koskevien säännösten noudattamista;
- 4) 7 lukuun sisältyvien suoramarkkinointia koskevien säännösten noudattamista;
- 5) jäljempänä 9 lukuun sisältyvien tiedonsaantioikeuksia ja vaitiolovelvollisuutta koskevien säännösten noudattamista paikkatietojen osalta.

33 §

Ohjaus- ja valvontaviranomaisten tiedonsaantioikeus

Viestintävirastolla ja tietosuojavalvottulla on oikeus saada tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi tunnistamistie-

33 §

Ohjaus- ja valvontaviranomaisten tiedonsaantioikeus

Viestintävirastolla ja tietosuojavalvottulla on oikeus saada tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi tunnistamistie-

dot, paikkatiedot ja 20 §:n 2 momentissa tarkoitetut viestit, jos ne ovat tarpeen käsittelyä, 7 §:ssä tarkoitettujen tietojen käyttöä tai suoramarkkinointia koskevien säännösten valvomiseksi tai merkittävien tietoturvaloukkausten ja –uhkien selvittämiseksi ja jos Viestintäviraston tai tietosuojavaltuutetun arvion mukaan on syytä epäillä, että jokin seuraavista tunnusmerkistöistä täyttyy:

34 §

Valvontaviranomaisten vaitiolovelvollisuus ja tietojen luovuttaminen

Viestintäviraston ja tietosuojavaltuutetun 33 §:n 3 momentin nojalla saamat tiedot luottamuksellisista viesteistä, tunnistamistiedoista ja paikkatiedoista on pidettävä sallassa.

Viestintävirastolla ja tietosuojavaltuutetulla on muun kuin 1 momentissa tarkoitetun salassapitosäännöksen tai muun tietojen luovuttamista koskevan rajoituksen estämättä oikeus luovuttaa tässä laissa säädettyjä tehtäviä suorittaessaan saamiaan 33 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tietoja liikenne- ja viestintäministeriölle.

Viestintävirastolla on 1 momentissa tarkoitetun salassapitosäännöksen tai muun tietojen luovuttamista koskevan rajoituksen estämättä oikeus luovuttaa tietoturvaloukkauksia koskevan tiedonkeruun ja selvittämisen yhteydessä saamiaan tunnistamistietoja niille teleyrityksille, lisäarvopalvelun tarjoajille ja yhteisötilaajille, joita on käytetty hyväksi tietoturvaloukkauksessa tai jotka ovat joutuneet tietoturvaloukkauksen kohteiksi, jos Viestintäviraston arvion mukaan on syytä epäillä, että jokin *edellä* 33 §:n 3 momentin 1-10 kohdassa mainittu tunnusmerkistö toteutuu.

Viestintävirastolla on oikeus luovuttaa 3 momentissa tarkoitettuja tunnistamistietoja ainoastaan siinä laajuudessa kuin se on tarpeen tietoturvaloukkausten ehkäisemiseksi ja selvittämiseksi.

Muilta osin valvontaviranomaisten tietojen salassapidosta on voimassa, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään.

dot, paikkatiedot ja viestit, jos ne ovat tarpeen käsittelyä, 7 §:ssä tarkoitettujen tietojen käyttöä tai suoramarkkinointia koskevien säännösten valvomiseksi tai merkittävien tietoturvaloukkausten ja –uhkien selvittämiseksi ja jos Viestintäviraston tai tietosuojavaltuutetun arvion mukaan on syytä epäillä, että jokin seuraavista tunnusmerkistöistä täyttyy:

34 §

Valvontaviranomaisten vaitiolovelvollisuus

Viestintäviraston ja tietosuojavaltuutetun 33 §:n 3 momentin nojalla saamat tiedot luottamuksellisista viesteistä, tunnistamistiedoista ja paikkatiedoista on pidettävä sallassa.

(Ks. 34 a § 1:n momentti)

(Ks. 34 a §:n 2 momentti)

(Ks. 34 a §:n 4 momentti)

Muilta osin valvontaviranomaisten tietojen salassapidosta on voimassa, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään.

34 a §

Valvontaviranomaisten tietojen luovuttaminen

(Ks. 34 §:n 2 momentti)

Viestintävirastolla ja tietosuojavaltuutetulla on muun kuin 34 §:n 1 momentissa tarkoitetun salassapitosäännöksen tai muun tietojen luovuttamista koskevan rajoituksen estämättä oikeus luovuttaa tässä laissa säädettyjä tehtäviä suorittaessaan saamiaan 33 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tietoja liikenne- ja viestintäministeriölle.

(Ks. 34 §:n 3 momentti)

Viestintävirastolla on 34 §:n 1 momentissa tarkoitetun salassapitosäännöksen tai muun tietojen luovuttamista koskevan rajoituksen estämättä oikeus luovuttaa tietoturvaloukkauksia koskevan tiedonkeruun ja selvittämisen yhteydessä saamiaan tunnistamistietoja niille teleyrityksille, lisäarvo palvelun tarjoajille ja yhteisötilaajille, joita on käytetty hyväksi tietoturvaloukkauksessa tai jotka ovat joutuneet tietoturvaloukkauksen kohteiksi *taikka joihin todennäköisesti voi kohdistua tietoturvaloukkaus*, jos Viestintäviraston arvion mukaan on syytä epäillä, että jokin 33 §:n 3 momentin 1–10 kohdassa mainittu tunnusmerkistö toteutuu.

(Ks. 34 §:n 4 momentti)

Viestintävirastolla on 34 §:n 1 momentissa tarkoitetun salassapitosäännöksen estämättä oikeus luovuttaa tietoturvaloukkauksia koskevan tiedonkeruun ja selvittämisen yhteydessä saamiaan tunnistamistietoja muissa valtioissa toimiville organisaatioille, joiden tehtävänä on ennalta ehkäistä tai selvittää viestintäverkkoihin ja -palveluihin kohdistuvia tietoturvaloukkauksia.

Viestintävirastolla on oikeus luovuttaa 2 ja 3 momentissa tarkoitettuja tunnistamistietoja ainoastaan siinä laajuudessa kuin se on tarpeen tietoturvaloukkausten ehkäisemiseksi ja selvittämiseksi. *Tietojen luovuttamisella ei saa rajoittaa luottamuksellisen viestin ja yksityisyyden suojaa enempää kuin on välttämätöntä.*

36 a §

Esitutkintaviranomaisen käsittelyoikeus

Esitutkintaviranomaisella on oikeus käsitellä 13, 13 a ja 20 §:ssä säädetyissä tapuksissa teleyrityksen, lisäarvopalvelun tarjoajan ja yhteisötilaajan luovuttamia tunnistamistietoja esitutkinnan toteuttamiseksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .